

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

V. évfolyam 10. szám

<http://www.szikszi.hu/fisk/gellert/>

1998. október

Ki nevezés

Az országos Honvédelmi Bizotmánytól

Görgei Arthur honvédi Tábornoknak.

Buda. Pesten 1848. Október 11^{én}

Tekintetbe vévén önnek a Haza eránt teljes bebizonyított
hűségét, a harczmezőn ki küntetett vitézségét, hadvezetésre meg
hívantató ügyefiségét, Önt az Országos Honvédelmi bizotmány
erőmmel honvédi Tábornokká nevezni ki, teljes biralommal
várván Tábornok urnak szilárd hönfűségétől hogy had
seregeinhet győzelemre vezérlelndi, s a nevezetést teljes be
látásával érélyesen intézendü, — illekösigéi / e. Október
hó 15^{től} számitalván. —

Az Országos honvédelmi bizotmány

Arisztid Lajos

Arisztid

Madarász László
bizotmányi tag

Amikor Kossuth Lajos 1848 október 11-én kinevezte Görgey Artúrt honvédtábornokká, nem gondolta, hogy 10 hónap múlva (augusztus 11-én) neki fogja átadni a tejhatalmat, mely mint tudjuk, ~~az aradi~~ fegyverletételhez vezetett. S következett a gyászos október 6, a 13 hős tábornok kivégzése, s Budapesten Batthyányi Lajos miniszterelnök agyonlöveteése. Követte ezt a gyászos Bach-korszak, melyben magyar hazafiak százait végezték ki, és vetették börtönbe.

A Kedves Olvasó ne várjon lölem örömdát és veresle mondatokat az 1956-os forradalom és szabadságharc évfordulójára írt fejtegetésben. E sorok írója történeltutató is. Ráadásul viharos évszázadunk a lémaköre. Nem mondok újat azzal, hogy 1945 uláni történelírásunk bizony még ma is elég szegényes. Ami pedig 1990-ig megjelent: a történeli kozmetikázásának remekműve. S ezeken a "ludományos dolgozatokon" nőttek fel nemzedékek! Ezért ne is csodálkozunk, hogy a fiatalabbak ludalába, eszmevilágába 1956 ősze sem épült be kellő realitással. A rendszerváltoztatás óta megtartott szabad ünneplések igazi zamata is évről-évre kopik. Nemzeti ünneplünk, október 23, bevonult az állami kötelező penzumok közé. A történelmi távlat is nő, a most 42 éve történt történelmi események generációs mélységbe sülyyedtek. Ez hiba!

Hazánk attól vonult be a legújabb kori világtörténelemben, hogy 1956 októberében egy kis elnyomott nép meg akart szabadulni az évtizedes és fojtogató diktatúrától. A kissé szomorú hangvélelű levelezésben írtak egyik érdekes ellenpontja, hogy a nyugati világ még mindig jobban "jegyzí" a magyar 56-ot, mint sokhelyt ilthon. Ennek jelentős politikai előnye van. Napjainkban is! Említhetem az EU vagy a NATO csatlakozási akaratumkat, amelyek tárgyalása során nyugati barátaink mellettünk sok-

1956 őszéről - kissé másként

szor a mi dicsőséges, de vérbe fojtott 56-os szabadságharcát említik, bizonyítandó, hogy népünk a demokráciára régen éretl.

Az 56-os őszi esemény - öröm és gyász is egyúttal. - A tisztelt Olvasónak azonban tudnia kell az igazságot: még mindig túl sok a homályos, sötét és többféleképpen értelmezhető mozzanat azokról az időkről. Ez a tény nem véletlen és nem a történések "lustasága". Tudni kell, hogy 1989-90-ig csak szűk körű akkori párttörténész foglalkozhatott 56-tal. Külföldön ugyan évről-évre megjelentek magyar és idegen nyelvű igényes munkák, de a szerzők képtelenek voltak az eredeti lorrásokhoz eljutni.

Máig vita van arról is, hogy spontán forradalom volt-e itt 56 őszén, vagy kívülről (is) gerjesztették? Magam hajlok arra az álláspontra, hogy az okok árnyaltabbak. Saját kutatásaim azt igazolják, hogy az akkori nyugati stratégiai "nem bánták" a magyar forradalom kilörését. Az merőben más kérdés, hogy november 3-a, 4-e után védelmünkben nem tettek semmit... Allan Duiles, az akkori kornak, sőt talán minden időnek legprofibb amerikai kémfőnöke, a világot behálózó amerikai hírszerzés, a CIA mindenható főnöke, 1963-ban megjelent "The Craft of Intelligence" című tanulmányában ezt írja többek között, hogy

„Jól a kommunizmus megkaparintotta az államvezetést, - s itt felsorolja hazánkat is! - "ne próbáljuk mi rendezni a helyzetet, hanem szem előtt tarva saját nemzetünk biztonságát, döntünk el, hol mikor és miként cselekszünk". (Csak zárójelben: ezért lesz kedvező nekünk a NATO, - teszem hozzá ma csendesesen. Hiszen most is jelentős feszültség göcök találhatók közel és távol!)

Magyarországon a "fordulat éve", 1949 után kisebb-nagyobb ellenállási mozgalmak tevékenykedtek mély illegálitásban. Akiket a hírhedt Katpol, az ÁVH és a szovjet NKDV-KGB fel nem számolt, megérték 1956. október 23-át. Többségük már nyíltan csatlakozott a szabadságharc csoportjaihoz. Ám voltak, akik 1956. november 4-ig sem jöttek elő. De ez már egy másik történet. Sokan azóta természetes halállal távoztak közülünk. Ismereteim dokumentálására készülök. Nagyon sok még a "fehér folt". Többen tudjuk azt is, hogy 1956. október végén, november 1-jén a magyar és a szovjet titkosszolgálatok több, átfogó tervet dolgoztak ki illegálitásukban, miként szennyezhetnék, járathatnák le a magyar lorradalmat. Csak egyetlen példa: A szabadságharc kilörésekor több tízezer elítélt volt, az úgynevezett KÖMI rabláborban, kül- és bányamunkán.

Voltak "tisztla" politikai táborok is, börtönök is, ezekből megkezdődtek a szabadítások a koncepció elítéltek számára. Ez adta az ötletet a még hivatalában lévő szovjet állampolgár, KGB-s tiszt Garasin Rudollnak, aki az összes rabláborok parancsnoka volt. Az IM alá tartoztak. Az IM-ben lévő titkosszolgálat révén megszervezték, hogy a köztörvényes, közönséges és visszalátó bűnözőket is ügyész papírokkal szabadlábra helyezik. Pokoli ötlet volt! Így szabadult a forradalom nyakára sok-sok ezer "hivatalos" bűnöző, nehézlíú: betörőtől a gyilkosokig. Ezek zöme a szabadságharcosokhoz csapódott. Ma már bizonyítható, hogy a fosztogatásokat, rablógyilkosságokat ezek a bűnözők követték el. A sors lintora, hogy 1956 november 4.-e után a régi-új Kádár-rendőrség és karhatalom az általuk kiszabadítottakat újabb bünteltekért elfogták, az akkori Népbíróságok a telleseket, mint "ellenlorradalmárokat" itélték el, sokukat kivégezték. Sáláni történetek ezek.

Nagy szerencsénkre azonban az 56-os lorradalom és szabadságharc egésze máig tisztla maradt. Mind ilthon, mind a nemzetközi közvélemény előtt. Így becsüljük, akár az 1848/49-es szabadságharcot és annak gyászos, színlén októberi, végkifejletét. Október 6-án, Aradon és másutt.

NEMERE GÁBOR

KÖSZÖNET NYILVÁNÍTÁS

Mint ahogy múlt havi számunkban jeleztük, megkezdődött az endrői katolikus temetők rendbetétele. 14 ember munkálkodik harcban az időjárással, mert most már csak a jó idő szükségeltetik.

Hálás köszönetet mondunk támogatóinknak, akik nélkül nem kezdődhetett volna meg a rendbetétel. Örömmel adjuk hírül, hogy a Németországban élő és dolgozó Katona Sándor és magyar munkatár-

sai a nem csekély pénzügyi támogatás mellett nagy értékű gépeket és kézi szerszámokat is adtak. (támogatásuk közel 750 ezer forint értékű)

Támogatóink Némethonból:
Forgács Zoltán, Katona Sándor, Kokauszki János, Kovács Mihály, Kovács Tibor, Köles Zoltán, Lévai György, Mészáros Zoltán, Nagy Péter, Nagy László, Smiri Sándor, Szabó Ferenc, Szentpéteri Boldizsár, Takács

Mátyás, Timár Csaba, Tóth Árpád.

Támogatóink Gyomaendrődről:
(Lapzártáig!)

Ambrózi László, Bela Imre, Bartha László, Császárné Gyuricza Éva, Dinya László, Dinya Zoltán, Farkasinszki Zsuzsa, Gellai László, Dr. Gyuricza Béláné, Hunya István, Németh Dezső, Szabó Dezsőné,, Timár Jánosné, Ujházi Ernő, Vaszkó András

TURUL CIPŐ GYOMAENDRŐD

Szabadság tér 2.
Telefon: 66/386-891
66/386-251

A TURUL CIPŐBOLT
új helyen: Gyomaendrőd,
Fő u. 204.

(a Gyógyszertár mellett)

Megújult választékkal, bevezető áron kínálja termékeit.

VÁRJUK KEDVES VÁSÁRLÓINKAT!

Corvo Branco Schuh Bt.

Corvo bianco

Cipőipari Bt.

5502 Gyomaendrőd, Fő út 14.

☎/Fax (66) 386-896

☎(30) 457-148

Női, Leányka-, és Fiú
cipőgyártás

* HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK *

Dr. Radnóti (Dinya) Vilmos és felesége Timár Irén Budapesten, szeptember 6-án a Szent Gellért Templomban adtak hálát a Mindenhatónak, aki megengedte, hogy az Endrődön 1948. szeptember 8-án kötött házasságuk 50 évfordulóját együtt megélhették.

Az Endrődiek Baráti Köre egész tagsága és vezetősége szívből köszönti a házaspárt, akik a Baráti Kör alapító tagjai, és 40 éven át önzetlenül munkálkodtak az elszármazottak összefogásáért.

Szeretettel köszönti Dr. Radnóti Vilmost, a Kiszéti Gyógy szállóért Alapítvány Kuratóriumának örökös tagját és feleségét e nevezetes évforduló alkalmából az Alapítvány Kuratóriuma.

TOTÁL VEGYESÁRUK ÜZLETHÁZA LEGÚJABB AJÁNLATA:

(Endrődi u. 1. Háztartási Bolt)

Tel: 386-637, vagy
06-20-254-663

Étolaj
1 literes 220.-Ft/l.

Burgonya, hagyma, alma
állandóan itt a legolcsóbb!

Hipó 20.-Ft/l.

Továbbá:

Női-, férfizokni
70.-Ft/pár

EMLÉKEZZÜNK!

1873. október 6.-án, Endrődön született Rózsahegyi Kálmán színész, a Nemzeti Színház örökös tagja, szülőfalujának első díszpolgára.

1944. október 6-án a vörös hadsereg elfoglalta Endrődöt.

MEGHÍVÓ

Szeretettel meghívjuk Önt és kedves családját a Zenei Világnap alkalmából rendezendő hangversenyre.

A rendezvényt október 16-án este 18 órai kezdettel a Gyomai Református Templomban tartjuk. A műsor keretében fellép a Gyomai Zenebarátok Kamarakórusa. A műsoron szerepel többek között Pergolezi: STABAT MATER, valamint Bach orgonaművek.

Rendezők: Erdeiné Mucsi Márta és Holubné Hunya Anikó

Jegyek elővételben a Református Egyház irodájában és a helyszínen kaphatók, felnőtteknek 200.- diákoknak 100.- forintos áron.

A KÖZÖSSÉGI HÁZ OKTÓBERI PROGRAMJA

3-án 19 óra	Szüreti-bál Gazdakör és Közösségi Ház szervezésében. Belépő: 150 Ft/fő.
5-én 17 óra	MKDSZ nyílt gyűlés az oktatás helyzetéről és aktuális kérdésekről, előadást tart Szemkeő Judit államtitkár
6-án 9-14-ig
17 órakor:	Műanyagáruk árusítása
Közmeghallgatás
13-án 10 óra	Bábeladás óvodások és kisiskolások számára
14-én 17 óra	Cukorbeteg klubja sora következő összejövetele
16-án 18 óra	Magányosok klubja évfordulás vacsorája
17-én 9-11-ig	OKUKLÁR OPTIKA computeres szemvizsgálata

NYÍLT LEVÉL VÁRÚ LAJOSNÉ SÓCZÓ MARGIT ASSZONYNAK, Békéscsaba

Mélyen Tisztelt Asszonyom!

Meglepődve és meghatódva az örömtől tapasztaltam, hogy az Endrődi Szarvasvégi temetőben Ön és kedves családja a temetőkerítését 30 méter hosszan, beton alapra helyezve, benne oszlopokkal drótkerítést készített saját költségén.

Ön ezzel is hozzájárult ahhoz az egyre szélesebb körű összefogáshoz, ami jelenleg bontakozik ki az egyházi fenntartású temetőink rendbehozataláért.

Ezért a Szt. Imre Egyházközség, annak Képviselő-testülete, és a magam nevében hálás köszönetünket fejezzük ki ezért az önzetlen, nemes cselekedetért, amit falujáért és a temetőkért tett. Isten adjon Önnek és kedves családjának sok örömet, békességet és jó egészséget,

Isten áldásával és szeretettel:
UNGVÖLGYI JÁNOS világi elnök

MEGHÍVÓ

Az MKDSZ vezetősége értesíti tagjait, és minden érdeklődőt, hogy október 5-én, nyílt gyűlés lesz az oktatás helyzetéről, és aktuális kérdéseiről. Előadást tart Dr. Szemkeő Judit államtitkár.

Nehezen lendül bele a barátság! Csak hetediké vagyunk a tabellán, de az egyetlen veretlen csapat az Alföldi NB. III-as csoportban!

VIII.24. Battonya - Barátság 0:1

Küzdelmes mérkőzés, szerencsés vendéggyőzelemmel. A harmincnegyedik percben Molnár tizenegyesével győzött a Barátság.

Jók: Halász, Molnár, Karsai, Nagy Z., Lipták, Janis.

Szendrei edző: "küzdelmes mérkőzés, szerencsés győzelemmel."

IFI: 0:1

4. Barátság 3 2 1 0 4 2 7.

Gyoma: Elek 3:0

IFI 9:0

1. Gyoma 3 3 0 0 9 2 9.

VIII. 31. Barátság - Hódmezővásárhely 2:2

A húszadik percben a kitörő Janis a büntető területen felvágta. A tizenegyest Molnár értékesítette. Majd egyenlített, sőt vezetést

SPORT TEMPÓ BARÁTSÁG!

szerzett a vendégcsapat. A 83-ik percben Ceglédszki ellen követték el szabálytalanságot a vendégek. 18 méterről Janis remek sarokba rúgott szabadrúgásával egyenlített a Barátság. A várakozásnak megfelelő kemény, küzdelmes mérkőzést vívtak. A féldőben a háziak biztosíthaták volna a győzelmet, de elhibázták a döntő pillanatot. Így a nagy hajrá után sikerült megőrizni a veretlenséget.

IFI. Barátság - Hódmezővásárhely 1:1

5. Barátság 4 2 2 0 6 4 8.

Szeghalom - Gyoma 1:2

1. Gyoma 4 4 0 0 11 3 12.

IX.6. Jamina - Barátság 0:0

Nagy küzdelem. A játék szépsége elmaradt.

A Barátság a mérkőzés nagy részében fölényben volt, de nem bírta feltörni a hazai védelmet.

Igazságos eredmény született.

Jók: Nagy Z. Tóth, Lipták.

7. Barátság 5 2 3 0 6 4 9.

IFI Jamina - Barátság 1:1.

Gyoma - Vésztő 5:2

IFI Gyoma - Vésztő 3:1.

1. Gyoma. 5 5 0 0 16 5 15

IX.13. Barátság - Örkény 0:0

Abszolút gólhelyzetek maradtak kihasználatlanul. Még a kapufa is segített az ellenfeleknek, igaz a II. féldőben nekünk is segített a felső léc. Gyengé játék vitt el két pontot.

Jók: Lipták és Halász.

IFI Barátság - Örkény 6:1.

7. Barátság 6 2 4 0 6 4 10.

SZENDREI EDZŐ LEMONDOTT!

Kamut - Gyoma 2:1

IFI Kamut - Gyoma 2:5

1 Gyoma 6 5 0 1 17 7 15.

Az elkövetkezendő időben reméljük a Barátság magára talál. Jobb játékot várunk!

MÁRTON GÁBOR

In memoriam

Szülőföld: Bölcse, majd koporsó! új kenyér íze, lepergő könny sója,
Sarkcsillag a négy égtáj fölől! öröm-kacagás, lelki Kába-kő...
Anyanyelved billyogként felől! Isten áldjon! Te légy végső álmunk,
Te vagy a téli hó s a tavaszi zöld, s ivadékainkba szebb Jövő!

Tímár Máté

Fülöp Imre

Endrőd 1930 -
Gyomaendrőd 1989

Részletek a temetésen elhangzott búcsúbeszédéből.

"Súlyos veszteség érte az endrői pedagógus közösséget. Élete 60. évében hosszú, súlyos szenvedés után hunyt el Fülöp Imre tanár úr, kedves barátom.

Nekem megadatott, hogy egész életének tanúja lehettem. A mirhói szülői ház indította útjára. Ott tanult meg járni, ott ismerte meg az iskolát, a teremtő munkát, a munkálkodó embereket. Ott lettünk barátok, hisz szomszédok voltunk, s fél évtized az utcai gyerekek közt nem gát. Aztán úgy hozta a sors, hogy a helybeli polgári iskola negyed osztályos eminens tanulójának tanára lettem. Szorgalmas, jó képességű, megbízható tanuló volt. Már akkor alaposan kivette a részét a mezei munkából apja oldalán, aki bérlőként dolgozott. Így került össze a tanítóképzőben való továbbtanulás költsége. Jászberényben szerzett oklevelet. S mivel érdeklődése mindinkább az irodalom és történelem felé fordult, Szegedre jelentkezett a tanárképző főiskolára, ahol kiegészítő szaknak felvette a testnevelést. Végül ebben a szakban nyújtott kimagaslóan jó, irigylésig szép kiemelkedő teljesítményt.

1951-ben hazatért szülőfalujába, s ettől kezdve élete végéig folytatta áldásos oktató-nevelő munkáját.

Elismerést kiváltó sikerrel tanított, sikeresen vett részt a

l:özösség legfőbb szórakozását jelentő labdarúgásban. Oszlopos tagja volt az ötvenes években sok sikert elért pedagógus színját-szó csoportnak. Aztán a múlt hiányosságait felszámolni igyekvő Dolgozók Iskolájának volt fáradhatatlan tanára. Évekig kijárt Nagylaposra, hogy bennünket is segítsen az esti oktatásban.

Volt iskolaigazgató, igazgatóhelyettes, járási szakszervezeti titkár, tanyai tanító Décspáskommon. Az endrői iskola sporteredményei elvászthatatlanok a nevéől. A sporteredmények díjai: győzelmeket jelentő kupák, érmek, oklevelek rá emlékeztetnek. A tanulókon túl gondoskodtál kartársaidról is. Több mint egy évtizeden át voltál iskolai szakszervezeti vezetőnk, aki gondjainkat-bajainkat orvosoltad a lehetőségek határain belül, mindig türelemmel, megértéssel, jószándékkal és megértéssel.

Az elmúlt években is még szervezted vidám hangulatú ünnepeinket. Azok láttak, még élnek, nem felejtik el alakításaidat. Utolsó nagy munkád volt az elhanyagolt régi tornaterem és udvarának rendezése. Ezt már nagyon fáradtan, egyre súlyosodó betegséggel, de akadályt nem ismerve, áldozatot nem rajnálva valósítottad meg. Méltán viseli ez az intézmény az általam adományozott „Fülöp-udvar” nevet. Endrőd sportsikerei nélküled nem születtek volna meg. Előbb, mint aktív játékos, majd felkészült, lelkiismeretes edző, végül, mint fáradhatatlan sportvezető tevékenykedtél. A széthullott együttest összekovácsoltad, bele hitet öntöttél, jól felkészítettet és felelhetetlen sikerre vezetted a Spartakusz csapatát. Az egyidőben oly népszerű női kézilabda szervezője és országos sikereinek kovácsa is Te voltál. Kezed alatt nőttek óriássá az úttörő-olimpiára is feljutottak, Rófusz és Polányi. De a magyar labdarúgó válogatottságig is eljutó Németh Lajos és Paróczai Sándor pályájához is Te adtad a nélkülözhetetlen kezdő sebességet. Hosszú éveken át, mint egyedüli testnevelés-szakos tanár magad szervezted a nívós, mutatós iskolai sporteseményeket.

A fizikai munka is éltető elemed volt. Éveken át azzal töltötöd a szabadságod, hogy a család anyagi helyzetének javítására részt vettél a nyári betakarítás emberpróbáló munkájában az Új Barázda Tsz-ben Nagylaposon.

A lakásod körüli kertecskében és utóbb a hobby-kertben végzett munkád bizonyossága, hogy nemcsak hirdetted, de életed által is bizonyítottad a szellemi és testi munka összhangjának tanát. Mennyi erő volt benned és milyen erős hit, hogy a 13 éve rád tört kétségbeejtő betegségben nem roskadtál össze, kilábalnál belőle. Talán ott gyűjtöttél annyi tartalékot, mely hited szerint a halált is képes legyőzni.

Boldog családi életből, szeretteid aggódása közepette ragadott el a könnyörtelen halál, mely annyi szenvedést és fájdalmat hozott, hogy tíznek is elegendő lett volna. Pár éve még mindennap láttalak, hogy két unokádat kapattad a sportolás szépségére. Nem jutott osztályrészedül, hogy vidám, öreg napokat tölts az öregek bölcs mosolyával. Elment a kedves bölcs, itt hagyta négy unokáját.

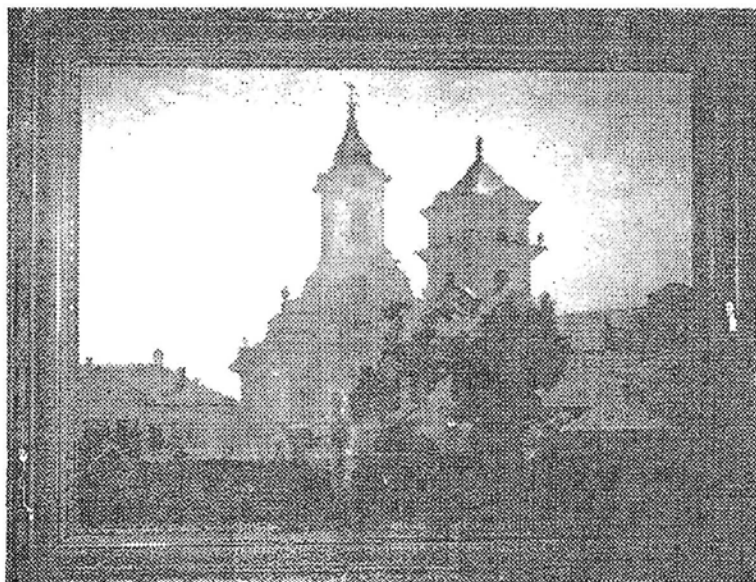
Nincs már fájdalom, csak szomorúság. Itt van az egész Endrőd, itt vannak szeretteid, hogy végső istenhozzádot mondanak. Itt van sok tanítványod, hogy a szigorú, de igazságos tanártól elköszönjenek. Vár a szülőföldnek ez a kicsi, szent darabja, hogy magába fogadjon, hogy az iránta érzett szeretetedet végső, örök nyugalommal fizesse vissza."

Eddig az idézet, de el kell mondanom, hogy elbocsátottak állásodból, mivel 1956 őszén nemzetőrként álltál a nyugalom és béke biztosítására. Pedig az én hívó szavam volt a végső ok, ami a többi fiatal nevelővel Téged is az igazi néphatalom fegyveres örvévé tett!

Példás, munkás, értékes életed a legkiválóbb emberek közé emelt. Isten veled!

Márton Gábor

VIDOVSKY BÉLA EMLÉKKIÁLLÍTÁS A VÁROSI KÉPTÁRBAN

A mester születésének 115-ik, halálának 25-ik évfordulója alkalmából nyílt meg. E sorok megjelenésekor a képek egy része már a fővárosi Bank Center elegáns kiállítótermében, az október 2-án nyíló tárlaton lesz látható a Vidovszky örökösök által felteve őrzött alkotások társaságában.

Miben új, miben különbözik ez a kiállítás az állandó, már sokak által ismert anyagunktól? Nos, két nagy teremben a falakon a Vidovszky képeket változatlanul hagytuk, de az első teremben a közepén és a falak mentén elhelyezett tárlatokban különféle életrajzi dokumentumokkal, fotókkal, korabeli prospektusok, sajtóvisszhangok gyűjteményével ismerkedhet meg a látogató. A belső teremben a képek szintén változatlanul maradtak, de az asztali tárlóban, a fotók mellett elhelyeztük a művész bibliáját és az alkotásairól vezetett noteszének néhány lapját fénymásolatban.

A mesternek szentelt termék sorát úgy bővítettük, hogy a Corini képek helyére új Vidovszky képek kerültek. Így jól megférnek egymással a kiállítás állandó és új részei, amelyeket a békéscsabai Munkácsy Múzeumtól és egy magánszemélytől kölcsön kaptunk, a művész mappájából előkerült rajzokkal.

A művészi munka folyamatát, annak egyes fázisait ceruzavázlatok, színvázlatok, akttanulmányok, és a kész aktok színes és fekete-fehér reprodukciói szemeztetik. Érdekes színfoltja a kiállításnak a különféle életkorban készült, ceruzával rajzolt önarcképek sorozata. Ahogy a kiállítást megnyitó Banner Zoltán mondotta: Belső harmónia, a Mester lényének harmóniája sugárzik ezekből a rögtönzött önabrázolásokból csakúgy, mint a szobabelsőkől, zsáner- és tájképekből. A képek beszélnek alkotójukról. Beszélnek a szigorú, pedáns, termetre kicsi, de lélekben nagy emberről, aki félőrrült, és a bohém zseni kultuszának idején is vállalta az önmagával és munkájával szemben igényes, a mesterségbeli tudást megbecsülő, már a maga korában is "korszertlen" művészi magatartást.

Nem volt stílusmegújító művész. vetették szemére, amikor képeit kihagyták a Nemzeti Galéria XX. századi művészetet bemutató kiállításának anyagából. Pedig húsz alkotása várja az igazi értékek újrafelfedezését a Galéria pinceraktárában. Szélsőségektől mentes, fel- és letűnő divatoktól nem érintett, időtálló művészet az övé. Biztosabb és állandóbb, mint a tözsdei hírekből ismert BUX index. Vannak, akik Vidovszky - és más, húszas, harmincas évekből kvalitatív festők - képeiből menekítik manapság pénzüket. Talán éppen a Mester árszójának hirtelen növekedése, talán a narkincsrablásokról, csempészetéről szóló hírek, az általános bizalomhiány okozta, hogy míg a tavalyi Corini emlékkiállításra tizennégy magánszemélytől kaptunk kölcsön képeket, addig a mostani kiállításunk alkalmával csak egyetlenegy gyűjtőben volt meg az ehhez szükséges bátorság és segítőkészség. Az általa kölcsönzött "Vízholdó" című kép igazi ékessége az újdonságokat bemutató teremnek. Az oldott színek, a fény vibrálása, a színes árnyékok finom árnyalatai mutatják; Vidovszky üres majmolás helyett

stílusába olvasztotta a modern festészetnek azokat a vívmányait, amelyek egyéniségének megfeleltek, de került minden túlzást, ami tőle idegen. Itt a fények, "Passainace" c. képénél - de a "Sakkozók"-nál is - az árnyak oldják fel, teszik sejtelmessé a tárgyak körvonalait. A "Nedec vára" című képet sokan ismerhetik az 1986-ban a Takarékszövetkezet Kossuth úti épületében megnyílt Vidovszky emlékszobából. Ott találkozhattak a "Táj" címet viselő alkotással és a Gyóni Géza portréval is, amely a fiatal Vidovszky első olajképe volt. Ezt az öt képet a békéscsabai Munkácsy Múzeum kölcsönözte akkor is, most is a kiállításra.

Veres Lajos főorvos - a művész sógora - arcképét raktárunkból vettük elő erre az alkalomra. Sajnos, erősen restaurálásra szorult, de rendkívül impozáns és kifejező, érett műve a Mesternek, aki csak ritkán és csak rokon körben vállalkozott portréfestésre. A kiállítási térbe jól illeszkedik Pátzay Pál Vidovszkyról készült terrakotta mellszobra. (Szeretnénk volna bronzba önteni és felállítani a Képtár kertjében erre a jeles évfordulóra, de az e célból benyújtott pályázatunk sikertelenné bizonyultak.)

A három teremben berendezett kiállítás ebben az összeállításban szept. 22-ig volt látható. A mi kis kiállításunk megrendezését a Nemzeti Kulturális Alaptól pályázaton elnyert hatvan ezer forint tette lehetővé. A megnyitóra a békéscsabai és gyomai Kner nyomda segítségével sikerült posztereket megjelentetnünk Vidovszky "Duino vára", "Műterem belső" és "Délzaki táj" című képeiről. A poszterek 200.-Ft/db áron kaphatók a Képtárban.

Arra kérjük a kedves Olvasót, hogy segítse Képtárunkat a művészi posztereink megvásárlásával! A bevételt, ha összejön a szükséges összeg - 230.000 Ft - a Vidovszky mellszobor bronzba öntésére és felállítására szánjuk.

BULA TERÉZ

**MINDENT EGY HELYEN
A PIKTOR BOLTBAN!**
Gyomaiendród, Fő út 204.
(Telefon: 66-386-611.)

Kaphatók:

- festékek, lakkok, ecsetek,
- szerszámok, csavarok, szegek,
- ragasztók, zárok, vasalások,
- és linóleumok

**PADLÓ BURKOLÓ LAPOK MINTA UTÁN,
HOZZÁ RAGASZTÓK, FUGÁZÓ ALJZAT KIEGÉSZÍTŐ.**

Katolikus oldal

OKTÓBERI MISEREND

Endrőd

Vasárnapokon: 8-kor, és este 5-kor, hétköznap reggel fél 8-kor.
Október hétköznapjain este 5-kor rózsafüzér.

Szent Gellért Iskola kápolnája: Minden hónap 2. és 4. vasárnapján, fél 12-kor. (október 11, és 25)

Hunya

Vasárnapokon: délelőtt 10-kor.

Hétköznapokon: kedden, csütörtökön és szombaton este 5-kor, valamint elsöpéntekenként is, este 5-kor. A szombat esti mise előesti mise, így érvényes vasárnapra. Október hétköznapjain este fél 5-kor rózsafüzér.

Gyoma

Vasárnapokon 10-kor, hétköznapokon este 5 órakor rózsafüzér, utána szentmise.

A vasárnapról

Az utóbbi években szomorúan tapasztaljuk, hogy a vasárnap elvesztette jelentőségét. Mindenki fut, rohan, ha van munkája, dolgozik még vasárnap is. Sok vállalkozó vasárnap is dolgoztatja munkásait, akit állásuk elvesztésétől való félelmükben vállalják még akkor is, ha ezt maguk, vagy családjuk megsínyli. Összefolyik a vasárnap a hétköznapokkal. Azok sem tartják meg a vasárnapot, vagy ünnepnapot, akik ezt megtehetnék. Isteni parancs mondja ki, hogy az "Úr napját szenteld meg". Ez azt jelenti, hogy vasárnap nem dolgozunk, szentmisén részt veszünk, és pihenünk, több időt töltünk családjainkkal, szeretteinkkel, barátainkkal.

Pünkösöd ünnepén jelentette meg II. János Pál pápa A vasárnap megszenteléséről, a Dies Domini kezdetű apostoli levelét. A magyar nyelvű kiadás is elkészült. Mivel nagyon szűk hely áll rendelkezésünkre, így az apostoli levélből csak 1-2 gondolatot tudunk kiemelni.

"Ezt a napot az Úristen adta, örvendezzünk és vigadjunk rajta!" (118. Zsoltár) olvashatjuk a bevezetőben.

Az Úr napja a Teremtő művének ünneplése. A teremtéskor "Isten megáldotta és megszentelte a hetedik napot" (Ter 2,3). Az újszövetség az Úr napját szombatról vasárnapra tette át. Krisztus napja a Föltámadott Úr, és a Szentlélek ajándékának napja. A vasárnap hetenkénti húsvét. Ez a nap az Egyház napja is. Az eucharisztikus közösség a vasárnap szíve. Az Úr napjának megszentelésére mindig nagy hangsúlyt helyezett a történelem folyamán a hívő közösség. Az Egyházi Törvénykönyv

kimondja, hogy "Vasárnap és a többi parancsolt ünnepen a hívők kötelesek részt venni a szentmisén". Ez a törvény súlyos bűn terhe alatt kötelez. Kiemeli azt is, ha valahova elutaznak a hívek, ott is részt kell venniük a szentmisén, személyes tanúságtételükkel gazdagítván a helyi közösséget. A helyi közösségek is fogadják szívesen a vendégeket, turistákat. Legyen örömteli és énektől zengő ünneplés.

Rádiós és televíziós közvetítések: azok a hívek, akiket betegség, gyengeség vagy bármi más súlyos ok akadályoz a szentmisén való részvételben, ébresszék föl szívükben a vágyat, hogy a távolból a lehető legjobban bekapcsolódjanak a vasárnapi szentmisébe. Ennek nagyon jó formája, ha a misszáléból elolvassák a napi olvasmányokat és könyörgéseket, és lelki áldozást végeznek. Sok országban ad lehetőséget a televízió és a rádió a szentmisébe való bekapcsolódásba helyszíni közvetítéssel. Természetesen az ilyen közvetítések hallgatásával és nézésével nem lehet eleget tenni a misehallgatási kötelezettségnek, mely a fizikai jelenlétet kívánja meg a testvérek közösségében ugyanazon a helyen, a szentáldozás lehetőségével együtt. Akik azonban akadályozva vannak a szentmisén való részvételben, s ezért föl vannak mentve a parancs tel-

OKTÓBER HÓNAP ÜNNEPEI

1. csütörtök: Lisieux-i Kis Szent Teréz
2. péntek: Szent Örzőangyalok
6. kedd: Szent Brúnó áldozópap
7. szerda: Rózsafüzér királynője
8. csütörtök: Szűz Mária, Magyarok Nagymagyasszonya
9. péntek: Szent Dénes püspök és társai vértanúk
14. szerda: Szent I. Kallixtus pápa és vértanú
15. csütörtök: Avilai Nagy Szent Teréz
16. péntek: Szent Hedvig szerzetesnő
17. szombat: Antiochiai Szent Ignác püspök és vértanú
19. hétfő: Keresztes Szent Pál
23. péntek: Kapisztrán Szent János áldozópap
24. szombat: Székesegyházunk, a Szegedi Dóm felszentelése
25. vasárnap: Misszióvasárnap
28. szerda: Szent Simon és Szent Júdás Tádé apostolok

1978. október 16-án választották a lengyel Karol Wojtyła bíborost pápává.

Október 18-án, vasárnap emlékezünk meg templomainkban, és adunk hálát Istennek

II. János-Pál pápa

20 éves munkásságáért.

Isten éltesse sokáig!

Tudta-e?

- hogy templomunkban minden nap név szerint megemlékezünk 30 évre visszamenőleg az endrődi elhunytakról?
- hogy az elhunytakért haláluk után 1 hónappal, vagy 6 hét múlva szentmisét szoktak mondani?
- hogy haláluk évfordulóján illő és üdvös szentmiseáldozatot felajánlani értük?

jesítése alól, azoknak a rádiós vagy televíziós közvetítés értékes segítséget jelent.

A vasárnap az öröm, a pihenés és a szolidaritás napja is, az ember napja. A munka és a pihenés emberi természetbe beleírt váltakozását Isten akarja. Szent, mert lehetőséget ad, hogy az ember fölülemelkedjék a hétköznapi gondok felett, és lelkét Istenhez emelhesse.

A munka ma is sokak számára kemény rabszolgaság. Szükség van pihenésre, szabadságra. Ez ne legyen üres, hanem jelentsen lelki gazdagodást. Formálja a testvéri közösséget.

A vasárnap, mint ősünnep a legszebb nap, feltárja az idő értelmét. A világ az idő dimenziójában teremtett, időben zajlik az üdvösség története, melynek csúcsa a Megtestesülés idejének teljessége, s vége Isten Fiának dicsőséges visszatérése. Jézus Krisztusban, a megtestesült Igében az idő Isten dimenziója lesz, aki önmagában örökkévaló.

VENDÉCSÉGBEN GYOMAENDRŐDÖN

A kedves olvasók bizonyára emlékeznek, hogy múlt havi számunk rövid hírei között "Mária ünnep ismét Endrődön" címmel hírt adtunk arról, hogy a Magyar Hagymány Műhely tagjai az endrődiekkel megünnepelték Nagyboldogasszony napját. Már akkor jeleztük, hogy a liturgiáról és a műhely munkájáról következő számunkban részletesen írunk. Az ünnepségen résztvevő kedves újságírónk elküldte nekünk visszaemlékezéseit az ünnepről, amit mi most örömmel közzé teszünk, azzal a nem titkolt szándékkal is, hogy jövőre minél többen vegyünk részt a Nagyboldogasszony napi ünnepségekben. Akik részt vettünk idén, őszintén mondhatjuk, hogy rendkívüli volt a virrasztás éjszakája a Körös parton, ahol közösen énekeltünk, imádkoztunk a rózsaláng mellett, ami nem jött a hajnal...

"A Magyar Hagymány Műhely növendékei immár második éve járnak Gyomaendrődön Nagyboldogasszony ünnepét megünnepelni, a helyi érdeklődőkkel együtt.

Nagyboldogasszony ünnepe az ősegyházig visszanyúló néphagyomány, mely szerint a Megváltó nem engedte át Mária holttestét az enyészetnek, hanem a szendergő Máriát angyalaival égbe emelte a mennyi dicsőségére.

XII. Pius pápa 1951-ben e néphagyományt dogmai rangra emelte. Mária elszenderülését és mennybe vitelét a legköltőibb módon a barokkban fogant "Makula nélkül való Tükör" mondja el, história is készült belőle, mely felöleli a teljes hazai hagyományt.

Magyarországon Boldogasszony elszenderülését temetői menettel és szertartással ülik meg. Zarándoklatokon és szentmiséken vesznek részt a búcsújáró emberek. Az asszonyok imádkoznak, énekelnek, a lányok felravatalozzák Mária koporsóját virággal, gyertyával díszítik. Gyertyás körmenettel kivonulnak a temetőbe, és szimbolikusan eltemetik Mária koporsóját. Reggelig virrasztanak, énekelnek, imádkoznak a betegekért, az élőkért és hollakért, a hazáért és a világbékeért.

A Magyar Hagymány Műhely résztvevői ezt a gyönyörű szakrális népszokást elevenítették fel, és sajátos tartalommal töltötték meg.

Három napig készülődtek e szent eseményre. Buzgón készülődtek imádsággal, Mária énekekkel, és böjttel. Kora hajnalban napfelkelte előtt, amikor az ég harmatja áldja a virágokat, a lányok, asszonyok imádságos lélekkel, csöndesen kivonultak a rétre, és szedték csokorba Mária virágait. Azt tudjuk, milyen fontos jelentősége van a virágoknak ebben a szertartásban. A régi hit szerint Isten íjében-fában-virágokban hagyta az orvosságot, és a székelyek hitében a legtöbb virágot Mária nevezte el, mikor Egyiptomba menekült a Szent Család. Ekkor szedték a Nagyboldogasszony füvet és ekkor volt a virágszentelés.

Napraforgó, menta, ököfarkkóró, zsálya, cickalark, és a többi gyógynövény áldás után belekerült az új házások nászágyába, a csecsemő bölcsőjébe, az ajtó fölé helyezték, a betegek mellett lüstitték, mert gyógyító erőt tulajdonítottak azoknak.

A Magyar Hagymány Műhely lányok koszorút fontak, az asszonyok csokrokat rendeztek és visszafelé már énekszóval érkeztek meg az Endrődi Községi Háza, ahol folytatták a készülődést az esti szertartásra. Ez alatt a fiúk a Körös-parton terepet rendeztek, készítették a Szent Ligetet az éjszakai virrasztásra. A délutáni szertartás Mária bölcső-koporsójának felravatalozása volt. A kicsi bölcső-koporsót lalragó fiúk készítették. - igen művesen megmunkálva - s Máriácska bábuját rozsszalmából fonták a lányok. A felravatalozott koporsó körül fehérhűs lányok gyertyát gyújtottak, ollárt díszítettek, a többiek énekeltek, imádkoztak. Ezután felolvasták a Bibliából Nagyboldogasszony történetét.

A szertartás résztvevői énekeltek, imádkoztak, archaikus imák és székely Mária-dalok hangoztak el. Este gyertyalányos Mária-zászlós körmenettel kivonultak a "Szent

Ligetbe", ahol éjszakai virrasztással, imádkozással, énekléssel várták a napfelkeltét, amikor is Mária bölcső-koporsóját tutajra helyezték négy szál égő méhviasz gyertya társaságában és vízrebocsátották. A Körös folyó elragadta a bölcső-koporsót, amint az ég angyalai egykor égbe ragadták Máriát. Csodálatos volt, ahogy a

vízen tükröződtek a gyertyalángok és az sem véletlen, pont akkor repült át a folyó fölött az ég madara, egy vadgalamb, és ekkor szólalt meg a falu harangja is. Mindez jel volt arra, hogy e lelkes kis társaság áldozata nem volt hiábavaló. Mert igenis áldozattal járt e három napos virrasztás, imádkozás, böjtölés, Budapestről elutazás Gyomaendrődre, nem beszélve a szűnyogokról.

A Magyar Hagymány Műhely iskolája Budapesten működik, végzett pedagógusok, népművelők, orvosok, pszichológusok és népművészek, főiskolák egyetemista fiatalok és sokféle foglalkozású fiatal és idősebbek a résztvevői, akik havonta egyszer egy alkalommal találkoznak három napos továbbképzésen. Elméleti és gyakorlati oktatáson vesznek részt. Az iskola célja a magyar népi hagyományok felkutatása, megismerése és a nemzeti értékek továbbadása, mindenkinek a maga területén. Az iskola vezetője Molnár V. József szakrális néprajzkutató tanár, akinek könyvei, tanulmányai jelentek meg néprajzkutató tevékenységéről. Az iskola az Örökség Népliskolából szerveződött át Magyar Hagymány Műhellyé. Ebben az iskolában járni olyan magatartást, gondolkodási és életformát jelent, ahol az ember és az Univerzum kapcsolata folyamatos és élő, vagyis a szerves vagy természetes műveltség törvényei harmóniában vannak a Teremtő törvényeivel, azaz a szerves műveltségre jellemző hármasság jelen van:

1. gazdaság és településszerkezet ismerete
2. társadalom, kultúra és népszokások ismerete
3. család, nemzetségek, közösségek, szakráltás.

A Magyar Hagymány Műhely hallgatói minden évben szeretnék visszatérni a "Szent Ligetbe", mely szakrális tér lesz számukra, hiszen ez a hely a fentiek miatt alkalmas arra, hogy a nagyváros zajában megőrizd lélek elcsendesedjen. Valamint, az erdőben talált kiszáradt fa, melyet emberi kéz nem érintett egyértelműen a Corpuszt ábrázolta. Reméljük, imáinkat meghallgatta a Nagyboldogasszony, akinek egykoron Szent István oltalmába ajánlotta lelkét és az ország koronáját.

Köszönet illeti az endrődi katolikus plébánost, Iványi Lászlót, aki biztosította szertartáshoz szükséges lemplomi kegytárgyakat, és aki a reggeli miséjén szeretettel emlékezett meg a Körös-parton Nagyboldogasszonyt ünneplő lelkes kis társaságról. Köszönet illeti Irénke néni, a helyi tájház vezetőjét, aki együtt virrasztott a lelkes kis társasággal, és helyi érdeklődőket is hozott magával, és Irénke néni volt az, aki megtanította a rózsafüzért a pesti fiataloknak. Másnap szívesen mesélte el a tájházban a falu történetét és régi népszokásait.

E szép esemény hiteles tolmácsolója, aki egyben a Magyar Hagymány Műhely résztvevője

MENYHÁRT ÁGOTA

HÍREK ERDÉLYBŐL

„megmarad egy diadalmas erdélyi igazság: ez a föld egymás mellett... megtartja örökös tar-ka virágzásban a népeket, akik rajta és érette munkálkodnak.”

Kós Károly, 1925.

Hogyan tovább, avagy: kivel tovább, mivel tovább, merre tovább?

Ezzel a címmel jelent meg Markó Bélának az RMDSZ Szövetségi elnökének beszámolója a Szövetségi Képviselők Tanácsának ülésén Kolozsvarról. Lapunk szűkös terjedelme nem teszi lehetővé, hogy a dokumentum teljes anyagát ismertessük, ezért csupán annak egyes részleteit adjuk közre. Az előadó 3 pont köré csoportosítja főbb mondanivalóját. Az első részben a "Hogyan tovább, Románia? Kivel tovább, mivel tovább, merre tovább Románia?" kérdésére a Romániában az 1996-os választások után kialakult koalíció lendületének megtorpanásával: politikai, gazdasági, erkölcsi válságával foglalkozik. A továbbiakban Markó Béla így folytatja beszámolóját:

"2. Most rátérnék a második helyzetképre: a térség helyzetére. Hogyan tovább, kivel tovább, merre tovább, Kelet-Európa? Tagadhatatlan, hogy legelőször itt is egy válságról kell beszélnünk, a koszovói válságról. Íme, az etnikai-nemzeti kérdés ismét nyitott seb a közeliünkben, mert a nyugati deinkrációnak a lüneti kezelésén kívül mindmáig nem találták meg a gyógyszerét. Félélmekel, vonzásokat és taszításokat gerjesztett ez a fellobbanó válság nálunk is. Erről is kellene beszélni. Mint ahogy általában beszélni kellene az egész térség bonyolult viszonyrendszeréről, vonzásokról és taszításokról. Beszélni kell arról, hogy a kettős állampolgárság kérdése oeldául miért visszhangzott olyan erősen az erdélyi magyarságon, milyen reményekre és milyen reménytelenségekre utal az, és miképpen kell megoldani a visszhangot lelerősítő válság problémákkal: a határátlépés, a kapcsolattartás problémáit. Meggyőződésem, hogy a FIDESZ, maga az egész most kialakult koalíció partnerünk lesz ebben. Egyúttal megismételtem gratulációkat a választásokon győztes magyarországi pártoknak, és jó munkát is kívánok a most kialakuló új magyar kormányának. Sokszor elmondjuk - és joggal -, hogy nekünk nem mindegy, Magyarország hogyan viszonyul a határon kívül élő magyar kisebbségek helyzetéhez. Hadd fogalmazzam meg most ennek a fordítottját is: amiről ma - ma is - szintén beszélnünk kell: az RMDSZ helye, szerepe, az RMDSZ által követett politika is kihat Magyarországra, hiszen a magyar-román viszony a térség stabilitásának alapvetően meghatározó eleme. Ezt, gondolom, senki nem cölhathja.

Döntéseinkben ez a szempont is természetes módon helyet kell, hogy kapjon, nekünk egy minél szorosabb, de nem kirakat jellegű, hanem ténylegesen jó magyar-román viszony az érdekünk. Ha a két ország elsodródik egymástól, a romániai magyar közösség is elsodródik Magyarországtól, azoktól, akikkel nyelvünk, kultúránk, történelmünk, nemzeti tudatunk által összetartozunk.

3. Beszélni kell tehát az RMDSZ helyzetéről is, mert minden fellengzősség nélkül állíthatom, hogy az általunk választott politika közvetlenül kihat a román kormány és Románia sorsára, de közvetve kihat a magyar kormány és Magyarország helyzetére is. Hogyan tovább, kivel tovább, mivel tovább, merre tovább RMDSZ?

A romániai társadalompolitikai és erkölcsi válsága, véleményem szerint, az RMDSZ-ben is érezhető. Sőt, azok a külső és belső erők, amelyek Romániát az euroatlanti és európai integrációs úton vissza akarják fogni, azok nyilvánvalóan az RMDSZ-en keresztül, az RMDSZ megbontásával is megpróbálnak ilyen irányba haladni.

Határozottan állítom, hogy a romániai magyarság 1989 után megteremtett egyik legnagyobb értéke - kérem, ne lepődjenek meg! - az RMDSZ. Más szóval: legnagyobb értékünk az egységünk. Hiába vádolnak sokan demagógiával, amikor újból és újból ezt mondják, mert meggyőződésem, hogy így van, nekünk ma semmiféle fontosabb - ma sem fontosabb semmi -, mint ez a cselekvési egység. Ami persze kompromisszumot követel, azoktól is akik túlságosan sokat mérlegelnének. Az RMDSZ egy ilyen kompromisszum eredménye, így tudott megmaradni nagyon válságos pillanatokban is. Aki ezt nem érti, az nézzen körül a Kárpát-medencében, nézze meg, miként próbálják a maguk elveszett egységét a vajdaságiak vagy a kárpátaljaiak

(folytatás a 10. oldalon)

ORVOSI

Gyermekgyógyászati aktualitások

TANÁCSOK

A szeptember beköszöntével a reggeli és a koradélutáni órákban megnövekedett a forgalom. Óvodába, iskolába, ill. onnan hazafelé igyekeznek a gyerekek, sokszor figyelmetlenül, baleseti veszélyt okozva saját maguk, ill. a környezetük számára. Közlekedjünk óvatosan, vigyázzunk együtt a gyermekek testi épségére!

A baleseteken kívül egyéb veszélyek is leselkednek a kisgyermekre, több olyan sajnálatos eset történt, amely kellő gondossággal elkerülhető lett volna: a kisgyermek cukornak gondolva elfogyasztotta a szülő gyógyszerét, ill. vegyszert nyelt le, az udvaron talált gombát megette. Legyünk körültekintőbbek, a gyógyszereket, vegyszereket a kisgyermek elöl zárjuk el! Ne tartsuk olyan üvegben, edényben, hogy élelmiszerral összekeverhető legyen. Hívjuk fel a figyelmet arra, hogy egyes növények elfogyasztása mérgezést okozhat! Mérgezés, illetve annak gyanúja esetén haladéktalanul forduljunk orvoshoz. Hasznos segítséget jelenthet, ha magunkkal visszük a helyszínen talált gyógyszer-vegyszer, ill. növényi maradványokat, mivel ezzel pontosítani lehet a mérgezés okát, súlyosságát, gyorsítani lehet a megfelelő kezelést megkezdését.

Az őszi időben megnövekedett a felső légúti hurutos megbetegedések száma. Az alapvető higiénés elvek betartása, pl. zsebkendő használata, kézmosás, ill. a betegségek időben történő kezeléssel megelőzhetők a tömeges megbetegedések.

A nátha, orrdugulás, orrvizketés, könnyezés nem csupán megfázás, fertőzőes jele lehet, okozhatja allergia is. Évről-évre növekszik sajnós a megbetegedések száma. Ezekben a hónapokban (az időjárástól függően akár még november elejéig) a gyomnövények, főként parlagfű allergiát kiváltó hatása kifejezett. A gyomok irtásával nem csupán a környezetet ápoljuk, tartjuk rendben, hanem saját magunk és mások allergiás tüneteit is enyhíteni tudjuk, ill. ki tudjuk venni.

Nagyon fontos a gyermek megfelelő étkezése. Felmérések szerint sok családnál, sajnós anyagi okok miatt is, igen egyhangú, magas zsír- és szénhidrát tartalmú az étrend. Mindez elhízáshoz, magas koleszterinszinthez, érlelmeszesedéshez, magas vérnyomáshoz, érszűkülethez, szív és érrendszeri megbetegedésekhez, cukorbetegséghez, ill. ezek szövődéséhez vezet. A gyermekek megfelelő étkezésével ezek a felnőtt korban megjelenő betegségek javarészt megelőzhetők. Igen hasznos a friss zöldségek, gyümölcsök, tejtermékek, fehérjédús ételek fogyasztása. A növényi rostban gazdag táplálék elősegítheti az emésztést, hosszabb távon szerepe lehet akár a felnőttkori vastagbél daganatok kialakulásának megelőzésében is. A tej-, tejtermék rendszeres fogyasztása vitamin- és fehérjeteralommal kívül kalcium tartalma miatt a csontok fejlődésében is jelentős.

A reggeli étkezés fontosságát nem lehet elégszer kihangsúlyozni, így a kivédhető sok fejfájásos panasz, javul a gyermekek koncentráció-képessége, iskolai teljesítménye.

Megfelelő vitaminbevitellel a betegségek megelőzhetők, ill. lefolyásuk enyhülhet, rövidülhet. A fogsúvosodás, sajnós, népbetegségnek számít mind a gyermek, mind a felnőtt lakosság körében. Megelőzése céljából is fontos az alacsonyabb cukor-ill. szénhidrát tartalmú étrend. Nagy jelentőségű a rendszeres fogmosás, a fluorid tartalmú fogkrémek használata. Kisebbségben nem kötelező jelleggel, de a szülő kérése alapján mód van nátrium fluorid tartalmú tabletták alkalmazására is. A rendszeres fogorvosi szűrővizsgálat, korai kezelés teszi teljessé ezt a megelőző tevékenységet. Az ép fogak, a tökéletesebb rágás pedig könnyíti az emésztést, csökkenti a gyomor- bélrendszeri megbetegedések számát.

Az időjárás változékonnyá vált. A gyermekek öltözködése problémát jelenthet, mivel reggel még hűvös van, de a déli órákban megemelkedő hőmérséklet kocsán már túlságosan meleg lehet a reggel megfelelő ruházat. A gyermekek leizzadnak, hűvös helyiségbe lépve meghűhetnek. Mindez kiküszöbölhető réteges, az aktuális hőmérsékletnek megfelelő öltözködéssel.

Helyes táplálkozással, megfelelő vitaminellátással, rendszeres friss levegőn tartózkodással, sportolással a szervezet ellenálló képessége növekszik, számos betegség megelőzhető.

Dr. KATONA PIROSKA

A torontói beszéd

II. A kanadai magyar jezsuita munka

*Bonum certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi.
(A jó harcot megharcoltam, pályámat végig futottam, hitemet megtartottam.)*

Timóteushoz írt 2. levél 4. 8.

A KALOT megálmodója. Kerkai testvér figyelmeztetett még novícius korunkban: "Nekünk jezsuitáknak legnagyobb erónk abban rejlik, hogy közösen dolgozunk Istenért a világ bármely táján... Fontos az testvérek, - fűzte hozzá - hogy ne akarjon valaki sztár-szerepet játszani." Ezért van nálunk a socius szabály. Lehetőleg nem egyedül engedik a jezsuitát a munkába. Ha csak lehetséges, adnak társat, vagy társakat mellé. Kanadai munkánk elején megvalósíthattuk ezt a munka-szabályt. Ennek következtében - már előre akarom jelezni - az elért eredmények nem egy személyhez kötődnek a plébániákon, hanem mindenkihez, akik ott dolgoztak.

Hogy pedig megvilágítsam a magyar jezsuita - általában minden pap és vezető - feladatát Kanadában, vagy más helyen. felidézek egy régi kísérletet: a fizikában, vagy a kémiában tanul-tam, ha a vízbe só-t oldunk fel, addig nem kristályosodik ki a só, amíg valami zsineget, cérnát stb. bele nem mártottunk. E körül mindjárt megkezdődik a kristályosodás. Hát ilyen összecsavart zsineg lettem én jezsuita társaimmal, akik összegyűjtötték a magyar kristályokat.

De ez csak az egyik fele a fizikai kísérletnek. Lógathatunk kitarító erővel egy pohár vízbe akár kötelet is, ha nincs só, nem lesz kristályosodás. A magyar életet, isten-hitet konzerváló só pedig a megkapaszkodó magyarok voltak. Itt, és ekkor, még erősebben megszerettem fajtámat, mert - és itt jól figyeljenek - bár semmit, vagy vajmi keveset kaptak a magyar hazától (mint valaki mondotta fájdalommal: 30 km-re laktam Budapestől, mégsem lát-tam soha!... Floridát már többször...) hitüket magyar templomban akarták élni idegen földön, pedig otthon talán még az egyházi birtok is fonnyasztotta Istenbe vetett hitüket, reményüket.

*

1952 őszen kerültem Courtlandba, és 1967-ig voltam plébános. egy év kivételével. Itt volt a buktató, mert erre nem készítették fel bennünket a tanulmányok alatt.

A templom állt a tavaszi nagy sártenger közepén és volt nagy adósság. Szegények voltunk! Jézusom, mindjárt hozzáfűzöm, a munkát közösen végeztük. Az ugartörést Békési

és Cser testvérek, valamint Mary nővér. A templomépítés Cser László testvér és a magyarok kb. két évig tartó (1950-51) küzdelmes munkájának eredménye. Majd a magvetés feladatát bízta ránk a Gondviselés. Csak az ismerteket említtem: Havas, Eördögh, Kish Gábor, Feigl testvérek Solymár és magam. A szociális testvérek közül: Scholastica nővér és a tanító nővérek. Tizenöt év alatt felépült a már álló templom mellé a plébánia épület, a nővérház, megnyílt a négy tantermes iskola, a templom környéke már nem sártenger, megszületett a végleges elrendezés (a telepítés, Bakos György bácskai magyar álma), a kegyhely, a temető, sportpálya! A már 1951-ben bevezetett Szt. László templom-búcsú, amely Észak-Amerikának egyik legnagyobb magyar találkozója lett, kb. 4-5 ezer résztvevővel, és a Simcoe-vásár (Feigl nővér nagy munkája), a Nőszövetség és Férfitársulat - mondjuk így: a magyarok kemény munkája-által Bakos Gy. és mások leleményessége (műtrágya eladás commisió = jutaléka) megvalósította, hogy az adósság már nem nyomor-gattott!!

Ezek csak külső eredményei voltak a közös munkának, jelek; bár a külső tűnik elsősnek. Mégis sokkal többet mond a szívek változása a Szent László egyházközség hatására. A Delhi-i "Vörös-vár" (sátortábor) - mert ezt is összeeskabálták a magukra hagyott magyarok a kanadai depresszió idején - mondom a "Vörös-vár" egyik oszlopos tagja tanúnak hív, hogy bizonyítsam amerikai rokonainak, hogy minden vasárnap a templomban van. 1956-os fiatal menekültjeink "St. Lad." soccer csapatának bizony csak papíron "szent" a neve. Solymár testvér, a szervezőjük, és akik értük nyelvüket, bizony nem szent kifejezéseket hallottak. De pár év és megváltoztak... nagyon rendes édesapák lettek!

*

Karácsony, húsvét, búcsú alkalmával a templom nagyobbításról beszélgettünk. Fiataljaink a Regis Club-ban a magyar templom otthonába hívták angol barátaitak. És ahogy

vissza tudok emlékezni, a magyar templomban az akkor kötött házasságokból csak egy nem tartotta be ígérését. Ez volt az a változás a Dohányvidéki magyar lelkekben, mely a "Mi" közös munkánk eredménye. Világítsuk meg egy példával, mit is szándékoztam mondani: Egy híres orgona művész zene-estet tart a fűjtatós orgonán. Az este első részében nagy tapsot aratott. Mikor művésznünk kifelé megy, a fűjtatós odasúgja neki: "Mi szépen orgonáltunk!" - Mi az, hogy mi? "ÉN" szépen orgonáltam - veti oda bosszúsán a művész. Következik a második rész. Művésznünk szinte már hallja a tapsot, nyomja a billentyűket... semmi hang... újból próbálja megszólaltatni az orgonát, megint nincs hang! Kénytelen megszakítani az előadást... Mikor a fűjtató közelébe lép, az vi-gyorogva megjegyzi: "Érti már művész úr. "Mi" orgonáltunk?!" - Példából ért a magyar: A Courtlandi Szt. László egyházközség közös munka eredménye: Magyar jezsuiták és hívek - mindkettő többes számban!

*

1967-ben búcsút mondtam Courtland-nak. Többen kérdeztek - nem igen akarták elhinni választomat: Higgyék el, és szívből mondom, nem volt nehéz! Igen, az ottani hívek iránti szeretetem ezután is megmaradt. A hely nem fontos, hol dolgozunk, mert újabb emberekkel találkozunk. Mi jezsuiták tudjuk, hogy aki átveszi a staféta-botot (az én esetemben Máté testvér) legjobb tudása bevetésével folytatja a munkát segítőivel. Ez elég volt... és én erre a jezsuita életre vállalkoztam.

Ezért újabb buktatóm következett: pihenés helyett tanulásra küldtek. Amit már megelé-geltem! Itt a Mindenható segített Orsy testvér személyében. Írt nekem, és remélem provin-cialisomnak, hogy fölösleges volna számomra Washingtonba menni három éves tanulásra. Ott sem kapok többet, mint amit már tanulnom kellett a jezsuita kiképzésben. Így csak egyévi tanulásra "buktam le". Visszattem a padba.

UGRIN BÉLA
HAMILTON, CANADA

Az ablak teszi a házat

MŰANYAG AJTÓK,
ABLAKOK GYÁRTÁSA
EGYEDI MÉRETRE IS.
5502 Gyomaendrőd,
Fő út 81/1.
Tel/Fax: 66/386-328

"Méretes lábbeli készí-tést mérsékelt felárral vállalunk."
35-től 42-es méretig.
SEURO MODELL BT.

Fő út 57. (Volt Napkeleti vendéglő helyén)
Telefon: 06-66-386-800

Garancia! Minőség!
Kedvező ár!
Gellai Cipő

GYOMAENDRŐD, Fő út 140/2. - Tel.: 06-66-283-359

NEM A HATALOMÉRT, A VÁROS SZOLGÁLATÁÉRT

AZ ÖNKORMÁNYZATI VÁLASZTÁSOKRA VÁLASZTÁSI SZÖVETSÉGET KÖTÖTTÜNK:

FIDESZ MAGYAR POLGÁRI PÁRT (FIDESZ MPP)
MAGYAR KERESZTÉNYDEMOKRATA SZÖVETSÉG (MKDSZ)
MAGYAR DEMOKRATA FÓRUM (MDF)

KÉRJÜK, OKTÓBER 18-ÁN SZAVAZZON JELÖLTJEINKRE:

1. választási körzet: Ifj. Putnoki Lajos (támogatott)
2. választási körzet: Kertes Imre (támogatott)
3. választási körzet: R. Nagy Tibor (FIDESZ)
4. választási körzet: Dezső Zoltán (FIDESZ)
5. választási körzet: Bátori Gyula (MDF)
6. választási körzet: Bótos László (támogatott)
7. választási körzet: Véha Lászlóné Szedlák Ildikó (MKDSZ)
8. választási körzet: Kovács Attila (FIDESZ)
9. választási körzet: Császárné Gyuricza Éva (MKDSZ)
10. választási körzet: Ungvölgyi János (MKDSZ)

A közösen állított lista sorrendje:

1. Dezső Zoltán
2. Császárné Gyuricza Éva
3. Bátori Gyula
4. Kovács Attila
5. R. Nagy Tibor
6. Kertes Imre
7. Ifj. Putnoki Lajos

Megyei közgyűlési listákon:

10.000 lakos feletti városok listáján 6. Dezső Zoltán
10.000 lakos alatti helységek listáján 6. Császárné Gyuricza Éva

AKIK ÖRÖKRE ELTÁVOZTAK TŐLÜNK

„Nem múlnak el ők, kik szívünkben élnek:
Hiába szállnak árnyak, álmok, évek.
Ők itt maradnak bennünk csendesen még.
Hiszen hazánk nekünk a végtelenség.”
(Juhász Gyula)

BABOS JÁNOS, Sugár u. 34. sz. alatt lakott, amikor 66 éves korában, augusztus 28-án, tragikus hirtelenséggel elhunyt. Temetése Endrődön volt augusztus 31-én. Gyászolják: felesége, három gyermeke, hat unokája.

BUGYIK JÁNOSNÉ SZABADOS MARGIT, lakott a Polányi u. 70-ben, hosszas betegség után 74 éves korában, augusztus 23-án távozott az élők sorából. Temetése augusztus 27-én Gyomán volt. Gyászolják: Két gyermeke, három unokája, barátai és ismerősei.

GONDA GERGELY, volt gyomaendrődi lakos, Főton 57 éves korában adta vissza lelkét a Teremtőjének hosszú, súlyos betegség után szept. 10-én. Temetése szept. 18-án volt. Gyászolják: hú társa és fia, két gyermeke és

családja, testvére és családjuk.

GULYÁS JÁNOSNÉ HUSZÁR ERZSÉBET, Gyomán a Kálvin J. u.81-ben lakott, tragikus hirtelenséggel augusztus 9-én, 72 éves korában szölitotta magához az Úr, Temetése augusztus 14-én volt. Gyászolják: két gyermeke, négy unokája, testvérei és családjuk.

HANYECZ VINCE a Móra Ferenc utca 13-ban lakott, amikor tragikus hirtelenséggel szeptember 2-án 55 éves korában elhagyta földi életét. Temetése Gyomán szeptember 8-án volt. Gyászolják: édesanyja, felesége, két gyermeke, 3 unokája.

HUNYA BÉLÁNÉ VARJÚ VIKTÓRIA, lakott Kis Báln utca 16/1-ben. Szeptember 1-én, hosszzantartó betegség után távozott az élők sorából. Temetése Gyomán szept.6-án volt. Gyászolják: Két gyermeke, négy unokája, két dédunokája, rokonai és barátai.

HUNYA ISTVÁN a Lásbas utca 8. sz. alatt lakott, rövid szenvedés után 82 éves korában, augusztus 27-én érte a halál. Temetés Endrődön volt szeptember 7-én. Gyászolják: felesége, gyermeke és három unokája, rokonai és barátai.

HUNYA LÁSZLÓ, életének 82. évében szept. 21-én elhunyt. Temetése Pülszcsabán szeptember 25-én volt. Gyászolják: felesége, gyermekei, unokái és családjai, rokonok, és az Endrődiek Baráti Köre tagjai.

KISS LAJOS Besenyszegi u. 4-ben lakott, súlyos betegség után ragadta el a halál, szeptember 5-én, 61 éves korában. Gyászolják: három gyermeke, unokája, testvérei és családjuk, valamint ismerősei.

KORÁN FERENCNÉ MÁRTON JULIANNA, Áchim u. 20-ban lakott, amikor szeptember 14-én élete 78-ik élvében, rövid szenvedés után lelkét visszaadta Teremtőjének. Gyászolják két gyermeke, négy unokája, három dédunokája, rokonai, ismerősei.

KOVÁCS SÁNDOR, Kistréti u.28-ban lakott és augusztus 28-án a hosszú betegség után elhagyta földi életét. Temetése Gyomán, szeptember 3-án volt. Gyászolják felesége, gyermeke, két

unokája és dédunokája, rokonai és ismerősei. **MOLNÁR IMRÉNÉ KRUCHIO MÁRIA**, aki Fegyvernek u. 24-ben élt, hosszan tartó, súlyos betegség után, 89 éves korában szeptember 10-én adta vissza lelkét az Úrnak. Temetése szeptember 16-án volt Gyomán. Gyászolják: két gyermeke, menyé, három unokája, öt dédunokája.

RAFFAEL JÁNOS, a Dankó P. u. 1. sz. alatt lakott, augusztus 29-én hosszzantartó betegség után 71 éves korában elhunyt. Temetése szeptember 3-án volt. Gyászolják: felesége, két gyermeke, menyé, három unokája, rokonai és ismerősei.

Dr. **RÁCZ MÁTYÁS** (Rác Lajos volt országgyűlési képviselő fia) szeptember 10-én, 78 éves korában elhunyt. Temetése Debrecenben. Gyászolják: gyermekei, unokái, dédunokái.

SZUROVECZ ELEKNÉ BARNÁ ILONA JULIANNA, Polányi Máté u. 14-ben élt. Augusztus 23-án, hosszas betegség után, 70 éves korában, augusztus 23-án lelke megpihent. Temetése Endrődön augusztus 26-án volt. Gyászolják: férje, két gyermeke, két unokája.

UHRIN VINCE, az Ady Endre u.31-ben lakott, augusztus 21-én tragikus hirtelenséggel 61 éves korában, távozott az élők sorából. Temetése augusztus 27-én volt Gyomán. Gyászolják: felesége, két gyermeke, unokái, rokonai és barátai.

VARGA ISTVÁN, Fő út 161-ben lakott, szeptember 1-én rövid szenvedés után visszaadta lelkét Teremtőjének 83 éves korában. Temetése Gyomán lesz. Gyászolják: felesége, két gyermeke, öt unokája, és dédunokája, testvére és családjuk.

VÉKONY ISTVÁN a Kulich Gyula utca 18-ban lakott, súlyos betegség után 62 éves korában súlyos betegség után, augusztus 18-án távozott az élők sorából. Temetése Gyomán augusztus 24-én volt. Gyászolják felesége, három gyermeke, hét unokája, testvérei és családjai.

BÉKESSÉG HALÓ PORAIKON, FOGADJA BE ÖKET AZ ÚR AZ Ő ORSZÁGÁBA. AZ ÖRÖK VILÁGOSSÁG RAGYOGJON FELETTÜK!

(folytatás a 8. oldalról) visszaszerezni, vagy ugyanezt az egységet hogyan leremtik meg ezekben a hónapokban a felvidéki magyarok. Aki ennyit nem tud megállni és átlátni, az vagy vak, vagy önző, vagy szándékosan kárt akar okozni. Tessék választani!

...De legelőképpen arról kell beszélünk, hogy tudjuk-e és ha igen, miképpen tudjuk a közeljövő Romániájának - és benne a romániai magyar közösségnek - a sorsát befolyásolni? Milyen prognózisunk van erre?

Azt hiszem kétféle prognózisról kell nekünk gondolkodnunk: nagyon is lehetséges egy negatív prognózis, de talán még lehetséges egy pozitív prognózis is.

A negatív prognózis a jelenlegi kormánykoalíció szélesését mutatja. Amihez, minden bizonnyal hozzájárulna az RMDSZ kormánykoalícióból való kilépése; ám rögtön hozzá kell tennünk: ha a kilépéshez eljutunk, ez koalíciós partnereink döntése is, nem csupán a miénk. Az ő döntésük lenne ez által, hogy a nacionalista, sovén szemléletet a koalícióból kiszorítani nem tudták, és hogy egy kisebbségi szervezettel koalícióra lépve, lépten-nyomon engedtek a kisebbségellenes erő nyomásának.

...Van viszont egy pozitív prognózis is. Nem tagadom, elég bizonytalan rá az esély. Az, hogy tegnapelőtt a kormány két fontos határozatot fogadott el, és bár a

koalíció, sajnos, csak részben tartotta magát a június 10-i egyezséghez, elkezdte munkáját az egyetemalapító bizottság, illetve 17 kisebbségi ingatlan visszajuttatott tulajdonosához. Mindez okot ad némi bizalomra, még megmaradt kevés optimizmusunkkal talán tekinthetnénk egyfajta újraéledésnek is.

A pozitív prognózis egymás mellett, egy cél érdekében megmozdulva mutatja az általam felsorolt három fontos tényezőt: a kormánykoalíciót, a magyar kormányt és az RMDSZ-t.

Kérem, készítsék el saját prognózisukat, és beszéljünk meg az RMDSZ közös prognózisát.

Nagyon nagy bennünk és körülöttünk az elégedetlenség, ezt nap, mint nap tapasztalhatom. Rendkívül nehéz ma az élet ebben az országban, és a kormánykoalíció tagjaként ebben az RMDSZ-nek is felelőssége van. De konklúziók megfogalmazása előtt fel kell még tennünk egy kiegészítő kérdést önmagunknak és a körülöttünk lévőknek. A kérdés, amelyről sok minden függ, így hangzik: Rosszabb-e ma magyarnak lenni Romániában - nem mérnöknek, nem tanárnak, nem munkásnak, nem földművesnek vagy diáknak általában, hanem magyarnak - mint 1996 novembere előtt? Kérem, tegyék fel ezt a kérdést önmaguknak, és válaszoljanak rá egyszerű igennel vagy nemmel! Tudom, ezzel még nem oldottuk meg a közeljövő dilemmáját, de ahhoz, hogy megoldhassuk, erre a válaszra is szükségünk van."

GYOMAI REFORMÁTUS TEMETŐK ÉS TEMETKEZÉSI SZOKÁSOK - III. Rész

Az emlékezet helyei a temetőkön kívül - talán sokan nem is tudják - a templom, a falu- és útszéli kereszt, Hősök szobra. Szakrális központok - szent helyek - ahogy a néprajz tudomány is tárgyalja az e helyekkel kapcsolatos ismereteket. Nagyszüleink nemzedéke, a templom köré szerveződött, települt közösség a temető egészét szent helynek fogta fel, és ezen belül is a szent emlékezet helyei voltak számukra szeretteik sírhantjai. Több nagyidőt megérett adatközlőm - férfi és nőnemben való - mondotta el nekem, hogy amikor kimennek a temetőbe, "beszélgetni" szokott elhunyt hozzátartozójával. Ha egyedül van, fennhangon, ha nem, akkor magában. Elmondja neki a két látogatás közötti időben törté-

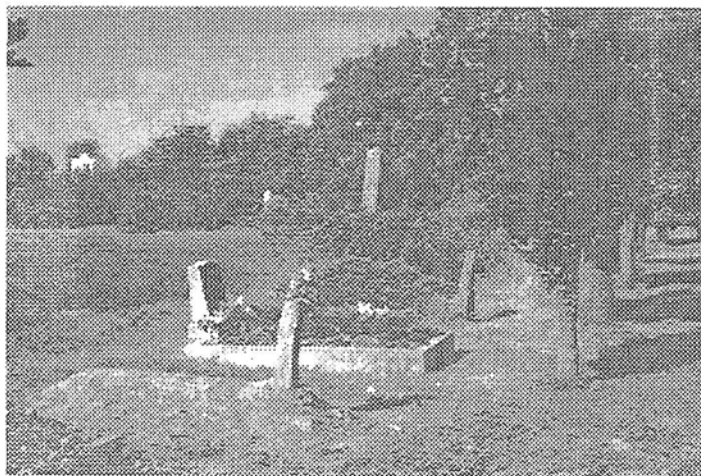
teket; családi eseményeket, s a hétköznapi élettel kapcsolatos dolgokat. Mások csak üdvözlik a sírban fekvőt, mint mondták "úgy illik". Magam kisgyermekként és felnőttként is tapasztaltam e szokásnak meglétét, gyakorlatát. Nemcsak Gyomán, hanem szinte az egész Tiszántúlon, ahol is volt szerencsém benne a témakörben néprajzi indíttatású gyűjtést végezni. Ahogy aztán az idő felettem is eljárt, azon kaptam magam, hogy jómagam is gyakorlom. Amikor a Kiszréti temetőbe belépek a hajdan volt kapun a Tisza malom felőli oldalon, illedelmesen köszönök; "Adjon Isten jó napot kigyelmeteknek kedves bátyáim, néném" s szomorúan kell tapasztalnom, hogy nem lebeg béke poraik felett. Itt is - ott is ledöntött sírkövek, hiányzó ellopott sírkövek, szemétkupacok, kiszedett tűzre ellopott helyei tátonganak. Derékmagasságban kivágott fák csonkjai éktelenkednek, melyek gallyait ráhányták a sírhantokra s lehetőleg a gondozottakra, mert ott tiszta hely van a szükségtelen gallyak számára. Látom, hogy Nagy Sándor "aki volt az 1848/49-iki szabadság harciosa" sírköve ledöntve, gazzal benőve. Tovább haladok és egy szintén ledöntött, derékba tört sírkő előtt megállok fejet hajtvá; "Adjon Isten nemzetes főbíró Uram", mert itt nyugszik Szabó József főbíró úr. Ő volt Gyomának utolsó olyan főbírája, akihez még nyolcvan ennyihány éves korában is eljártak a gyomaiak ügyes-bajos dolgaikban tanácsot kérni. Különösen sokan keresték fel őt, családi ügyekben, vitás kérdésekre választ várva, mert ő a régi bírói tekintély utolsó tagja volt, patriarchális viszonyban a közösség "alárendelt" tagjaival. Hiszen még a múlt század utolsó harmadában a főbíró és törvénybíró nemcsak azért választotta a közösség, hogy a közigazgatást vezesse, hanem hogy "lelki atyja" is legyen, mint "karizmatikus személyiség" annak a köznek, akiből maga is vétetett, s melybe ő beleszületett. S mert az isteni parancs, hogy tudniillik az Istentől nyert talantumot a köz javára kell fordítani, akkor még nyilvánvaló volt. ezt a parancsot a "talantum" emberek komolyan is vették. Ebben a Kiszréti

temetőben is vannak még méltatlan környezetben Papp Zsigmond keze alól kikerült művészi síremlékek, így Nagy Győző tanító sírköve domborművén a tanítója előtt levett kalappal álló kisgyerek, vállán a bakóval. Odébb Papp Zsigmond nagyapja - Csapó János néhai nemzetes főbíró uram - bronzrelifes síremléke volna - ha el nem lopták volna - "A magvető és nagy arató", tudniillik egy kézzel vető gyomai gazda alakja, feje felett varjak, háta megett a halál, vállán kaszával. Nagyszüleim, dédszüleim sírjánál kis áhítatot tartok imádsággal, énekléssel, éppen azért legtöbbször egyedül szeretek ott lenni. "Beszélgetek" is velük. Mostanában meg nincs is olyan nap, hogy ne gondoljak rájuk, Gyomára, a velük eltöltött boldog gyerekkorra (úgy 1938-1948 között!). Mindig elmondom ott, hogy áldja meg a jó Isten őket, kedves mindnyájukat egyenként és mindközön-ségesen haló porukban is. "Nincs nagyobb kín, mint néhai boldog napokrul emlékezni..." mondotta volt gróf Széchenyi István, micsoda igazság!

Csősz nagyanyám fejfáját ki is vettem, megmentve egyúttal az eszeveszett pusztítástól s itt van velem az íróasztalom mellett, s így velem van az emléke is. El- és kimondhatatlanul fáj annak a hajdan volt közösségnek a pusztulása, amelyet legérzékletesebben, bár képletesen, e gyomai öreg temetők fejeznek ki számomra.

1968-tól a köztető megnyitásától számítva megszűnt a "háztól való temetés". Ezzel együtt megváltoztak a halott eltakarításának évszázadok óta megrögzött szokásai. Lassan-lassan a feledésbe merül a halottas háznál felravatalozott halott siratása, virrasztása, "részvételek". Ezeken az alkalmon valóságos megvendégelés, a viselkedési normák és követelmények. A halottról való híradás ugyan még mindig harangozással történik a régi jeladási rendszerben, de csak azoknál, akik az egyházzal "kapcsolatban" vannak. Ez elhunytakat a harangok szava kíséri ki ugyancsak a régi jelrendszerben. Így van hatórászás, déli pompa, gyűlő, kíséző harangjel. A harangok híradásából a hozzáértő közösségi tag tudja, hogy gyermeket, nőt, férfit jelentett-e be a család által felkért "funerátor", illetve "bejelentő", aki a temetéssel kapcsolatos összes hivatalos intéznie valót végzi. Mindez olyan terjedelmes ismeretanyag, hogy ezen írás kereteit - mint szokás írni - szétfeszíti.

CS. SZABÓ ISTVÁN

Jóska elmerülten üldögélt egy bogáncsbokor tövében, de csak akkor vette észre Marikát, mikor mellé is telepedett, megbillentette szöszke fejcskékjét, és kíváncsian kérdezte:

- Szervusz. Az micsoda?
- Mi a micsoda? - kérdezte vissza Jóska.
- Hát, az, amit bogáncsból összeragasztottál.

- Ja, ez? Ez a Bogáncskirály. Itt a trónusa is nem látod?

- Bogáncskirály? Hiszen olyan nincs is, még a mesében sem. Soha még nem hallottam, hogy valaki mesélt volna róla.

Jóska haragosan összeráncolta homlokát, és ráültette trónusára a bogáncskirályt.

- De igenis van! - mondta ellentmondást nem tűrő hangon. - Van, mert én kitaláltam. Ha akarod tudni, ez az egész réteg az ő birodalma. Van neki palotája is, csak nem lehet látni, mert elbújik a fű között.

- Olyan picike?

- Dehogyan. Csak mi vagyunk óriások. De majd jön az este, és ha hullik a harmat, közte lesz a tündérek könnye is. Ha abból reánk esik egy csepp, nyomban picikék leszünk, és elmehetünk vendégségbe a Bogáncskirályhoz. Én leszek a legkisebb királyfi, és te leszel a százszorszép királyleány.

- Gyere, inkább fogócskázunk! - azzal felpattant Marika, és fel akarta rázni Jóskát is. Hanem ő úgy megrázta a fejét, hogy ugyancsak kapaszkodhattak a szeplők az orra tövén, hogy le ne potyogjanak.

- Fogócskázni nem szoktak a királyfiak! - jelentette ki határozottan. - De ha van három kívánságod, azt teljesítem.

Marika egy ideig gondolkodott, de mert nem jutott eszébe egy sem a három kívánság közül, számárfület mutatott Jóskának és elnyargalt, hogy beálljon fogócskázni a többi gyerek közé, akik ott hancúroztak, nem is nagyon messze.

Jóska is érzett egy kis bizsergést a

Mária néni meséi

Jóska meg a Bogáncskirály I. fejezet

Hogyan született meg Bogáncskirály

talpában. Szeretett volna ő is futkározni, de csak nem hagyhatja magára a Bogáncskirályt!

Az úgy történt, hogy ebéd után, amikor ide telepedett, még nem szánt ilyen nagy tisztességet a bogáncsgombócnak, amiket tuskés kampóikkal egymásba ragasztott. De úgy sikerült, hogy ember formája alakult a bogáncsgyurmának. A fején mintha korona ült volna. Csinált hát neki egy széket is, s így született a Bogáncskirály.

Na, és ha már megvan, el kell képzelni egy országot is neki. Ott van az elrejtve a fűrengetegben. A palotájának hetvenhét tornya és hetvenhét szobája van. A legszebbekben ott él a világszép Bogáncskirályleány.

Jóska leheveredett a fűbe, és elgondolta, hogy mit tenne, ha igazából ráhullana a tündérharmat, és pici lenne, és rátalálna a Bogáncskirály birodalmára? - Elvinném feleségül - döntötte el végül. Ha a tündérharmat nem is, de mesélő álom reáhullott, s vitte Bogáncskirály birodalmába.

- Olyan biztos vagy benne, hogy hozzád adnám? - szólalt meg egy hang körülötte.

- De jaj uramfia! Hisz ez a Bogáncskirály! Hiszen előbb még olyan picike volt, mint egy babszem, Jankó! Hisz ez csoda!

- Nem csoda ez Jóska! - bólogatott bölcsen a király és felmutatott az égre - Nem látod, megjött az alkony, és lehullt az esti harmat és egy csepp a tündérek könnyéből reád hullott. Nem én lettem hát óriási, te lettél pici.

- És most igazából Bogáncskirály országában vagyok?

- Mindaddig, - bizonygatta a király, amíg el nem kívánczol belőle.

- Arra ugyan várhatsz! - kacagott Jóska boldogan. Hát nem tudod, hogy nekem otthon iskolába kellene jánom?

- Hát, ha így van, akkor maradj itt örökre. - Mondotta a király - Csak arra

figyelmeztettek, ki nem mondja azt a szót, hogy "bárcsak", mert akkor nem segíthet rajtad sem a tündérek könnye, sem az én hatalmam.

HOVÁ SZALADSZ FÜRGE SZELLŐ?

- *Hová szaladsz fürgé szellő?
Állj meg csak egy szóra!* -
- *Nem állok én, siemem kell
A két vizű tóra.*

*Csillámfényű, csöndes tükrén
Pergő táncot járok,
S felébrednek álmukból a
Pihenő hullámok.*

*Fehér fodros tarajukon
Piciny sellők ülnek,
Játékosan ringatóznak
Aztán elmerülnek.*

*Habkezűvel gyöngyöt szórnak
A sugaras égbe,
Te meg kislány fürgén, frissen
Szedd a köténykédbe!*

*Fűz belőle színes, fényes,
Szivárványos láncot,
S járj nekem a habok hátán
Pergő, forgó táncot.*

MEZEI IDILL

Gyík szalad a fű között,
De kedves, de fürgé!
Nini! Ott meg kukucsál
A lyukból egy ürge!
Szöcskét ringat a fűszál,
Hopp, elugrott, látod?
Már egy másik fűszálról
Nézi a világot.

Tarka szárnyú pillangó
Harmatcseppből kortyol,
Árnyékot lop a napfény
Egy vén sombokortól.
Virág szirmok tengerén
Szellők járnak táncot,
Déli bábbal játszanak
Lánc-lánc eszterláncot.

A mesét és a verseket írta: IVÁNYI MÁRIA

THERMIX
ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

☐ 5500 Gyomaendrőd,
Ipartelep út 3.

☎ T/F: 66/386-614, 386-226

Tevékenységeinket piacképes áron kínáljuk

- ☞ Magas és mélyépítési munkák generál kivitelezése - tervezése
- ☞ Transzportbeton és betonacél értékesítés, előregyártás, szerelés
- ☞ Egyedi asztalos és lakatos termékek gyártása (nyílászárók, Interspan bútorok)
- ☞ Építőipari anyagkereskedés (fenyő fűrészáru, Interspan bútorlap szigetelőlemezek, kartonplasztlemezek...)
- ☞ Építőipari gépek, segédeszközök bérbeadása (toronydarú, acélzsalu, keretes állvány, útpanel...)
- ☞ Burkolólap értékesítés (minta után)

Trodalmi oldal

Timár Máté író és költő barátunk küldte el költeményeit, melyek itt és most jelennek meg először a nagy nyilvánosság előtt.

Mielőtt azonban elmélyednének a kedves Olvasók e művekben, melyek ugyan a múltról beszélnek, de üzennek a Mának, talán nem lesz szükségtelen, néhány szót ejteni e két nagyszerű férfiről.

Pázmány Péter (Temple festménye a budapesti Rk. Hittudományi Akadémia dékáni hivatalában)

Pázmány Pétert, a bitorost, esztergomi érseket, a jezsuita író és apostolt, a hitvitázót és hittérítőt, az egyházszervezőt, a tanítót, a nemzetnevelő politikust - és nem sorolom tovább a jelzőket - bemutatni kötetekre menő vállalkozás. Így hát csupán néhány adat: Nagyváradon született 1570. október 4-én, meghalt Pozsonyban 1637. március 19-én. A koronázási templom szentélyében nyugszik. 1583-ban elhagyván a református vallást visszatért a katolikus egyházhoz. 1587-ben pedig a jezsuita rend tagja lett. Ő alapította 1635-ben a nevét még ma is viselő egyetemet Nagyszombatban. Az Ő lelki gyermekének számít Zrínyi, a költő.

Büszke volt magyarságára, nemesi családfáját Szent István király idejéig vezette vissza. Álljon itt 1616. augusztus 20-án kelt irásának néhány sora, melyet Thurzó György nádornak írt:

"Én is szinte oly magyarnak tartom magam, mint akárki; Hazámnak, nemzetemnek böcsületit, s csendességét szeretem és Istentől óhajtván kérem, az Nemességnek is privilegjomat szeretem és tehetségem szerént oltalmazom: mert noha most az sok hadak között megaprósodott a Pázmány nemzetség, de azt megbizonyíthatom, hogy Szent István király idejétől fogva, jószágos nemes emberek voltak eleim."

Gábor Áron (1911-1982) író, újságíró. A székely "ágyúöntő" családjából, Kézdi-székéből származik. Jogi végzettséggel lett újságíróvá. (8 Órai Újság), s szépstílusa mellett az Erdély-hűség, és az igazmondás jellemezték. A II. világháború alatt haditudósítóként a kelet frontra küldték s az itt tapasztaltak alapján írta *Túl a Sztálin-vonalon* c. könyvét. Dálnoki Miklós Béla kormánya a Magyar Vörös kereszt főtítkárává nevezte ki, s e ranggal sorba járta az erdélyi, romániai légereket, hogy a svájci központban küzdhessen értük. (Az én első híradásom is így került haza 1945-ben, még Temesvárról) Puskin Nagykövet Garden Party-ra, a szovjet nagykövetségre hívta, ahol letartóztatták, majd több mint tizenöt évet töltött Szibériában részben kényszermunkára ítéltként, majd internáltként. A hatvanas évek elején került haza s írta meg Szibéria-trilógiáját. / Az embertől keletre, Szögletes szabadság, Évszázados emberek.) melyre kiadót azonban csak nyugati emigrációjában Münchenben talált. Nem sok következetesebb harcosa volt nála a szovjetellenes küzdelemnek, ingajaratban a négy égtáj s az öt világrész között, egészen halála napjáig. Haza csupán koporsóban térhetett, s a máriabesnyői temetőben, szüleivel közös sírban, gróf Teleki Pál közelében nyugszik.

PÁZMÁNY PÉTER, LÉGY A KALAUZUNK!

A 364 éves Pázmány Péter Katolikus Egyetem előtt

Bihar szülte, honfoglaló-vérből,
nevelőanyja Toldi-származék,
új hitből lépett rá a római útra,
s magyarságán ez lett a pecsét...
Latin, görög, héber, és a német,
Róma, Bécs, Grác rozsdát nem rakott
szép nyelvére s míg Zrínyit nevelt,
Balassitól - Arany Jánosig
szebben magyarul senki sem alkotott!

Leverhették róla a nevét,
míg szobra is vándorútra kelt,
újjaszülte világfordulás,
bár tántorgunk még a kezdetén,
és az egy-magyar igazság is él,
határokon is átfújja a szél:
Bethlennek írta: Míg Erdély létezik,
"senki sem pökhet galéruknak mögét!"

Vitákkal harcolt - gályarabok nélkül,
hit erejével: vagyon, hatalom
nem részegíté. Skolákat rakott!
S Bethlennek traktált, át a gránicon.
Lehet Nagyszombatból Trnava,
Bratislavává íródhat Pozsony,
majd négy-százados egyeteme
túlglóriáz trianonokon!

Pázmány Atyánk! Sokan nyomodba léptek,
Márton Áron, Mindszenty, Apar,
de elkél ma is a Kalauz,
pogányok közt-hívó nyomdokon...
Lazul az erkölcs, minden eladó,
semmi se szent, és mindent lehet,
bomba a labda, s „nyalóka” a drog,
tisztának maradni „ó-dolog”,
s kiszolgáltatott, aki szeret...

Légy a jöreményünk Pázmány Péter,
Sarkcsillagunk. Már hajnalodik,
s magához tér az új nemzedék,
példád ma is útba-igazít.
Visszanézve apró termeted látjuk
óriásúlni, tetteid nyomán.
Nem vész el az, ki példád követi
Krisztus hitében, túlnöve a mán...

GÁBOR ÁRON

Örökmécsesének, Emmykének,
Münchenbe

Ott, "Túl a Sztálin vonalon"
ókumálta, mit várhat népe,
majd lágerkapukon dörömbölt
a Vörös Kereszt nevébe',
ahol tífusz, vérhas, és a bosszú
vörös Aushwitza uralgott,
s Garden Party-n tizenhat évi
Szibériában nyert érte malasztot.

Kemény volt, mint az ágyúöntő,
bírtá az "Embertől keletre"
"százezerévesek" seregében,
hol didergett a jegesmedve.
S Szolzsenyicin kegyelem se várta,
csak afféle bilincs-szabadság,
s míg itthon is Ország-Világ cégér
fogadta: A gulágos magyarság...

Mikes mission, négy égtáj iránt
sugározta: Fals kádári móka,
ha Moszkvában, és New-Yorkban is
ikercsillagon peng a béke-nóta,
s tette a dolgát, míg a halálnak
GPU-ja utol nem érte,
s "kegyként" nyugodhat Máriabesnyőn,
Gróf Teleki Pál közelében!

Lassan én is készülök, Áron,
paslizni a végző davajra,
mert itt is "szegletes a szabadság"
coca-cólás címkével takarva...
Bár macorog az ifjú szívekben,
szikrát is vet a jobbnak reménye...
Nyugodj Testvér! Félek, hogy majd én is
csak oda-túl érkezem a révbe.

KISASSZONY NAPJÁN

Nyár végét siratták a szarkalábok, amint reszkető bóbítával hírül adták: száll az örkönyál. Látszólag még úr volt az aranyrokolyájú nyár, hiszen zölden virított az erdő és a pinty vidáman verte kis ezüst harangját... Mégis... például a kis örgébics már a múlt héten hangtalanul cserregett a száraz kukoricaszáron, és szokása ellenére nem az erdő felé nézett, hanem a válla fölött egyre délre nézett. Az örkőfarkkóró pedig látta, amint a tengeri kúpon fátyolos szemmel búcsút csettegett és ma már csak kihűlt helyét simogatta a reggeli szél. Egy hajnalon megjelent az erdőben a kóbor mátyásszajkó, s a feketeregő sikítva jajveszékelt, kék párák úsznak az erdőben. A legvénebb pók hideglelősen bújt a levelek alá és baljósatúan motyogta: ősz érez a hátam. A fecskék eddigi gondtalanul rajzoltak az égre villás ákom-bákomokat, most szorongva ültek a rézhuzalokon, s a legfiatalabb aggódva kérdezte: mondjátok, miért sárgább a napsugár? S lám... a napraforgó olyan furcsákat kiabál a bárányfelhők után... A hantmadár is felkapaszkodott a drótra, s vidáman újságolta, hogy az ürgék szerint ezután csoszog még a vénasszonyok nyara. Ám a középső villás megvakarta csőre tövét, és suttogóra vonta a hangos csicsérgést... Valami nincs rendben... a hőrcsög tele pofával hordja barlangjába a kukoricát, amott a mezei pók fiainak vastag cünnet csínál, egy hete nyoma veszett a bábaszarkának a száraz akácágakon, s mit eddig sohasem tett, koporsót csinált magának a zsákhordó lepke... úgy félek... hol jár már Szent István... még jobban suttogott... ma reggel dért láttam a huzalokon... nézzétek... útra készen áll a pongyolapitypang. Csak el ne késsünk! Mára szét kell oszolnunk, ezerfelé kímlelnünk!

Megnézzük az erdei órát, nem üti-e nekünk a nehéz indulást. Csicsérgett még, ahány anynyifelé cikáztak, és az őszi libatop szárán megkönnyebbülten sóhajtott fel a zöldfereg: csak már indulnátok! Múltak a hűvös reggelek... néhol lehullott egy sárgult falevél, éjjelente pedig idegen kiáltozással telt meg a vadmadarak útja, az a nagy csapás, amit évmilíókon át taposnak, ami ott feszül a csillagos ég közepe táján. Egy viharos éjjel különösen

rosszul aludtak a száraz nádiban meghúzódó füstifecskék, egész éjjel szerteszórta a háborgó szél a csicsérgő hangfoszlányokat, mire pedig kisütött a hold: százezer fecskének egy volt az óhaja: hajnalban indulunk. Így is történt. Így mesélte később fűnek-fának a mezei bojtortján. Azt mondja kora hajnalban nyüzsgő népség lepte el a huzalok tájékát. Odagyültek mind a fecskék, mesze kis tanyákról, böglyős istálló mélyéről, tilinkózó pásztorok nyája mellől. Kiki gyorsan búcsút vett otthonától és utolsó simításokat végeztek az úti ruhákon. A bojtortján látta, amint odatelepedett a legvénebb fecske. Tudjátok - így kezdte - éppen ideje volt... tegnap berepültem az erdőbe... a szilfatetű háza a minap még sárga volt, s képzeljétek, az éjjel megfestette az ősz... az ürgi nyulak mélyebb járatokat vájnak... nyugtalanok a baglyok is... igen... piros gömböcskét értelt a májusí gyöngyvirág.

Nyugtalanul forgatta fejét, de odanyilallott a második hírnök és folytatta ugyanúgy a lomberdőn tülkölni a gimszarvasok, a szajkó nem fér a bőrében, a fácánok azt mondják: beérett a vadszeder... a vakond új várat épít... a feketeregők napok óta a kertekben fehér bogyókra járnak. Közben a drót végére szállt hahotázni a tövisszűrő gébics, de azok egyesült erővel nyomban elzavarták, csak messziről kímelt a kriptakert rácsán. Jött a harmadik jelentés. A kis hírnök majd hanyatt esett a síkos dróthuzalon. Én is jártam az erdő... zsonganak a hangyabolyok... rengeteg fenyőtű hullott az avarra... szőlőrigókkal is találkoztam... azt mondják, érett vadrózsát találtak... megfonnyadt a moha, a patak halott lombot sodor... elérkezett az idő... hamvas gyümölcsét árulja a tövises kőkeny... az erdei legyek keresik a napsütötte helyet... a rókakölykök egyedül vadásznak... mit mondjak még? Percet sem várhatunk... üresen láttam a régi borzanyát, az őszi vörösre csókolta a galagonyát... végig szálltam a mezőn is... a vén kecske azt megegte: mikor mentek délnek? A nádasok közt gyékény, buzogány feketéllik, nyári felhők alatt egyre fogynak a vadvizek... nyirkos parton az ebszölő himbál zöld bogyókat, de már kevés zöld bujkál a sok vörös között...

Elérkezett az óránk! Ekkor aztán - így beszélte később fűnek-fának a mezei bojtortján - megrebbent a szárnya, drótközépre szállt a vezérlő fecske, s valamit belekiabált a hajnali napsugárba. Csend támadt egyszerre, aztán sorjában felrepültek. Először egyesével, aztán tízes rajokban, csillogott a sok fehér mell, cikáztak a villás farkok. Egyre többen lettek, jöttek az erdő felől, nádasok mögül, nyári ereszek alól, jött a szomszéd falvak népe és a kavargásnak alig szakadt vége. Aztán mégis elrendeződtek, sűrű felhőként rajokba szakadoztak. Az utolsó percben lélekszakadva érkezett egy későn kelő partifecske, megpihent a dróton, aztán a távozóknak után iramodott. A barázdabillegető a sínarról integetett, hogy ő majd csak októberben vonul. A fecskék ekkor már fenn kavarogtak irdatlan magasságban, alig látták a tájat. Láthatatlan sugarakkal most már kéklő hegyláncok, vastag folyók vonulatát lesték. Mondom, nem nézhetek vissza, mégis megéreztem, amint búcsúzott tőlük erdő, mező. A napraforgó utánuk bámult és őszölő sárgult fogai közt ezt mondogatta: csak aztán sólyommal ne találkozzanak. A sárgafejű mezei virágok bizakodva tárgyalták az elmenők sorsát: mi bajuk lehetne? Magasan vonulnak... közel az Istenhez. A nádasok között pirosra lakkozott csengőkkel aggódva búcsúzott az ebszölő: irdatlan vizeken kelnek át, vajon van-e ott pihentető nádszál? Arról meg, hogy az ő lüktető színet még mindig látják, bizonyos volt az öreg kecskerágó. Pedig az eleven felhőnek nyoma sem volt, üresen tátogott a szeptemberi égbolt és az útszélén az föllentette az örkőfarkkóró, hogy harmat volt az éjszaka, pedig mindenki tudta, hogy könnyeket morzsolt. Elnémult a mező, a labodabogár megszeppelve behúzta csápjait, fázósan lapult a vörös poloska. Hűvös fuvalom támadt, a szarkaláb figyelmeztetően emelte fel sarkantyúját. Felhő keredett az ég alján, bágyadtan omlott a napsugár, és fázósan szólt a pongyolapitypang: elszállt az utolsó fecske. Ebben a percben lehajtott fejjel mindenki hallotta, amint erdő mélyén, száraz berken szélén, rizs árkok partján, zúgó nádas mélyén, a nyár fölött az ősz meghúzta a lélekharangot.

Homoki Nagy István

Madizol Kft

*Minőségi női cipők nagy választékban,
kedvező áron*

Telephely: 5502 Gyomaendrőd, Fő út 45.
Telefon: 06/66 386-578
06/30 436-781

„ÉPFE” - vállalkozó

közületi-, vállalkozói-, magánrendelőknek
teljes körű építőipari, szakipari és festő munkákat,
azok tervezését, szervezését,

lebonyolítását anyagbeszerzéssel vállalja.
ELLENŐRIZHETŐ REFERENCIAKKAL RENDELKEZÜNK.
BARKAFA részlegünk igényes rendelőknek egyedi, művészi
kivitellű faszoibrás, farafaragó munkákat készit.

Mintaterem, iroda: Gyomaendrőd, Blaha L. u. 12/1.

Vezető: Barta László

Tel: 06-60-481-041. (06-66-285-659) Fax: 06-66-386-896.
KÉRJEN ÁRAJÁNLATOT ÉS KATALÓGUST!

"Egy pohár bor a kezében,
Bora elfoly, keze reszket,
Vén gulyás ül karosszéken.
Múlt időre emlékeztem."

ARANY JÁNOS: A vén gulyás (részlet)

Az ősz első fuvallatai már pergetik a fák sárguló leveleit. Egyes hüvösebb hajnalokon a kisebb tócsák bepilléznek, hajsza vékony pókhálószerű jég képződik rajtuk. Ám, sok munka van még a kertben, de a forrásban lévő borral is van még tennivalónk.

Ha a must minden baj nélkül túljutott a zajos vagy bő erjedésen, akkor csendes utóerjedésbe megy át. Amikor már teljesen megszűnik az erjedés, akkor fizikai, kémiai változások következnek. Csökken az ásványi anyag és a savtartalom. A mustba került szilárd anyag leülepszik az elhalt élesztősejtekkel együtt. Az így leülepedett anyagokat seprőnek nevezzük. A tisztulással egy időben a bor hőmérséklete csökken, összehúzódik, térfogata kisebb lesz, széndioxid tartalma is elenyészővé válik. Ekkor a hordót fel kell tölteni annyira, hogy a

A KERTBARÁT KÖR ÜZENI...

Őszi munkák a borospincében

szájnilyás alatt legyen kétujjnyira a bor. A kiskertekben, ahol több fajta szőlőből, csemege és borszőlőből készült a bor (ugyanakkor fehér bort adó szőlőből), feltehetően savtartalmú szegényes lesz. Ezért cél: zerü borkősavat adni a borhoz. (Szakboltokban kapható.)

Itt szeretném megjegyezni, hogy a vörösbort adó szőlőt a törkölyükön erjesztik és tulajdonképpen így kapnak csodálatos vörös színű bort. Természetesen a zúzás, darálás után kristályos borként (port) adnak a törkölyhöz. Nem szükséges nagy mennyiség, mert vörös mustot adó szőlőnek magas a savtartalma, ami gátolja a káros baktériumok elszaporodását. Közismert, hogy festésre otelló szőlőből készült bort is szoktak használni. Különösen Gyöngyös környékén divik ez a módszer, de településünkön is régebben a kocsmárosok Tiszakürről borvásárláskor otellóbort is vetek festés végett. Ezt nekem egy fuvaros mesélte, aki sokszor hozott bort a kocsmárosnak.

Borunk akkor lesz igazán jó, ha szakszerű kezeléssel gondoskodunk, hogy minél jobban megőrizze kellemes ízt, zamatát, illatát és sokáig eltartható maradjon. Ezért kell nagy figyelmet fordítani a fejtésre, a derítésre. A többféle szőlőből készült bor ize, zamatanyaga vegyes, amire azt szoktuk mondani, hogy jellegtelen a bukéja. Az egyfajta szőlőből (pl. hárslevelű, zöldszilváni, oportó, kadarka)

GYERMEKCIPIŐ KÉSZÍTÉS

Csikós János

5502 Gyomaendröd, Kör út 3.
(Öregszőlő, Kondorosi út)
Telefon: 06 60 485-788

Béby-leányka-fiúmodellek 18-35-ös méretig
Bio papucs, szandál, klumpa
18-41-es méretig

készült bornak meg van a maga jellegzetes zamata, illata. Azonban ne keseredjünk el, mert a több fajta szőlőből is lehet jó, zamatos, vegyes illatú bort készíteni. A mustban és borban a zavarosságok megszűntetésének módja a derítés. A tisztításra, derítésre szánt anyagot a borhoz adjuk, amelyek leülepedésre képesek. miközben

magukkal ragadják a zavarosságot okozó részecskéket. A derítés, tisztítás legfontosabb hatása a tisztulás, a stabilizálás, továbbá kedvezően hat a bor érzékszervi értékére, elősegíti a fejlődését, érését. Ez által a szabad szemmel látható, valamint nem látható zavaros anyagot távolítjuk el. Többféle derítőszer van. Kistermelők esetében ajánlani tudom Deriton elnevezésű kalcium tartalmú ásványi közetből készült szert, mely szürkés színű. (a Gazdaboltokban kapható úgy Endrődön, mint Gyómán) Felhasználásának módja a csomagoláson megtalálható.

Felvetődik a kérdés, hogy mi, kiknek nem sok bora lesz - mert vidékünkön a szőlőtermelés sokadik rendű - mikor derítsünk? Saját tapasztalatom szerint az utóerjedés után, amikor már feltöltöttük a tárolóedényt. Nyilván, szőlőtermelő vidéken, ahol a bor eladásából szerzik a termelők anyagi javukat, sokkal többet, többféle módszert, többszöri lefejtéssel, derítéssel, szűréssel, érleléssel nyerik a bort, amely már palackozásra is alkalmas.

A borkén hozzáadásával is szépen leülepszik a bor, tisztává válik, azonban Deriton hozzáadásával még tisztább, fényesebb, csillogó tükrös lesz. Ez a tisztulási folyamat egy pár nap alatt végbe megy, mely által a folyamat gyorsabb, hatékonyabb és eredményesebb lesz. A borkén egy kicsit világosítja a piros, vörös bort, de egy idő elteltével visszanyeri eredeti színét. Ismeretes az, hogy a kénnek szintelenítő hatása van.

Itt csatlakoznék Frankó doktor úr által újságunk szeptemberi számában írt jó tanácsaihoz, hogy mértékletesen, keveset, kulturáltan fogyasszuk a jó bort.

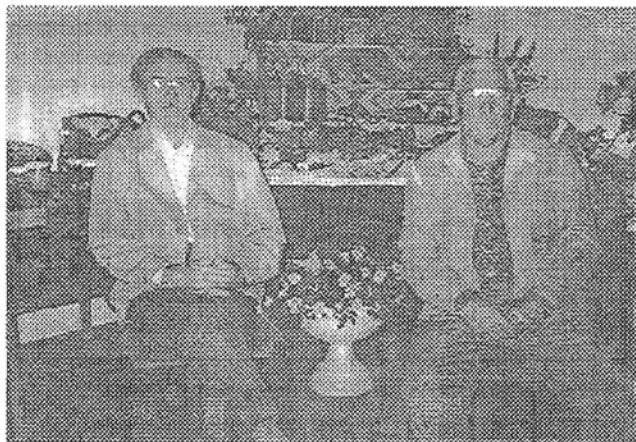
Ismeretes, hogy kedvező az étrendi hatása, mérsékeltabb fogyasztása szívbántalmak ellen is előnyös, sőt az idegrendszerre is jó hatással van, esetenként a lelki feszültséget - melyek érszűkítő hatásúak - oldja, tágítván az ereket.

A túlzott, tartós alkoholfogyasztás káros, bénító hatásáról, azt hiszem, nem kell szólnom. Sajnos, mindennap látjuk, tapasztaljuk annak következményeit.

Végezetül összegezve: ismernünk kell a bor hasznát, kárát (gyógyszer, élvezeti cikk és mérge), annak érdekében, hogy a fogyasztónak egészségére és ne ártalmára váljék.

Képeink: Kertbarátok kiállítása 1998

HUNYA ALAJOS

Megkérdeztük az illetékest...

Bízást elmondhatom, hogy a kenyérem javát már megettem, de ez év tavaszáig élő patkányt nem látam. Kiderült, hogy nem elszigetelt jelenségről van szó, olvasóink közül is jeleztek hasonló tapasztalatokat.

Megkérdeztem hát egyetlen „KÖJÁL”-os ismerősömet, aki Weisz Katalin tisztii főorvos asszonyhoz irányított, mint kiderült a KÖJÁL utóda az ÁNTSZ (Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat). A főorvossal folytatott telefonbeszélgetés értelmében írásban az alábbi kérdéseket tettem föl:

Hogyan lehet felmérni, hogy az adott településen milyen mértékű a fertőzöttség, elég-e a házi irtás, ha igen milyen szereket használunk, amik csak a rágcsálókra ártalmasak, de kímélik a háziállatokat, illetve hasonló állatokat? Kinek a kompetenciája egy ilyen irányú felmérés, és egy esetleges városi irtás - amennyiben erre szükség lenne - milyen nagyságrendű költségeket mér és kire? Milyen betegségeket terjesztenek a patkányok?

A főorvos asszony írásban adott válasza alapos, mindenre kiterjedő, a laikus számára is érthető volt, amit ez úton is köszönök. A lapterjedelem korlátozottsága miatt nem áll módunkban annak teljes közlése, - jóllehet szívem szerint ezt tenném - így megpróbálom kivonatolni, és a legjobb tudásom szerint a legfontosabb kérdésekre adott választ kiragadva igyekszem a lehetőséghez mérten idézni.

"A patkány környezetéhez jól alkalmazkodó nagyon szapora rágcsáló. Közegészségügyi veszélye is jelentős. Szemétnél, hulladékon, csatornáknál, vagy más szennyezett helyen mászkál. A fertőző hasmenéses betegség, bőr és parazitás betegségek terjesztésében van szerepe. Olyan fertőző betegsége is lehet, ami áttragad az emberre is, pl. tularémia (magas lázzal járó nyirokcsomó duzzanat. SZERK.) vagy a leptospirosis (vízelettel terjedő, életveszélyes is járható agyhártyagyulladás. SZERK.) Elpusztításához a kereskedelemben kapható (főleg gazdaboltokban) rágcsálóirtó szer alkalmas. Felhasználásánál a használati utasítást sző szerint be kell tartani. Úgy kell elhelyezni, hogy ahhoz használatát ne férhessen. A patkányok elleni védekezésnél legfontosabb a megelőző tevékenység. Életkörülményeik megnehezítéséről főleg táplálékuk megvonásával. búvó és fészkelő helyük megszüntetésével kell gondoskodni. A táplálékul szolgáló hulladékféléket (házi szemét) zártan kell tárolni, és folyamatosan el kell szállítani. Élelmiszerek, termények tároló helyét

úgy kell kialakítani, hogy ahhoz a patkány ne férjen hozzá. A fészkelő és búvóhelyül alkalmas lomokat el kell takarítani, a még felhasználásra kerülő téglá, fa, széna szalmakészleteket időnként át kell rakni!

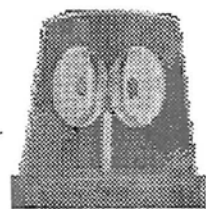
Az Egészségügyi törvény előírásai szerint káros rovarok, rágcsálók elszaporodásának megakadályozásáról, rendszeres irtásokról gondoskodni kell, ennek végrehajtásáról az épület, terület tulajdonosa (esetleg bérlője, használója) köteles gondoskodni. A törvény értelmében a település patkánymentességének biztosítása az önkormányzat feladata. Az ÁNTSZ városi intézete évente kétszeri megelőző jellegű rágcsálóirtást rendel el azoknál az egységeknél, ahol a rágcsálók megtelepedésének és elszaporodásának veszélye az ott folyó munka jellegénél fogva fokozott mértékben fennáll. Egyedi határozat kiadásával kötelezhetjük a rágcsálóirtóra azon ingatlanok tulajdonosait, akiknél ezek nagymértékben elszaporodtak, de az irtást nem végzik. Amennyiben a település nagyobb részét érinti az ártalom, nem elegendő az egyedi határozat kiadása. A patkányártalom felmérése a bejelentések alapján az önkormányzat által megbízott irtással foglalkozó szakvállalatok, illetve szakemberek, gázmester bevonásával lehetséges, akik az ártalom kiterjedését, a fertőzöttség mértékét felmérik, és a helyi adottságok figyelembe vételével, a megfelelő irtási módszerrel döntenek.

Fontos, hogy mindenki betartsa az önkormányzat által kiadott köztisztasági és állattartási rendelet előírásait.

Ez év tavaszán Gyomaendrődről néhány bejelentés érkezett az ÁNTSZ-hez, és egy esetben határozattal köteleztük az ingatlan tulajdonosát az irtás, illetve a megelőző munka elvégzésére. Ez évben már írásban felhívtuk a gyomaendrődi önkormányzat figyelmét arra, hogy ha a település egész területén, vagy annak egy részén nagyméretű rágcsálóártalom tapasztalható, az általános és kötelező rágcsálóirtást elrendelheti."

Megkérdeztem Dr. Csorba Csaba jegyző úr véleményét, aki megnyugtató, hogy elszigetelt esetekről van szó, amely részben magyarázható a nagyüzemi állattartás megszűnésével, és a házi állattartás ezzel egyidejű megnövekedésével. Tehát kezdjünk először is saját portánkon rendet teremteni, tartsuk be a közegészségügyi rendeleteket, és reméljük, ez megszünteti a problémát.

MARSINÉ GIRICZ ERZSÉBET

Bűnügyi krónika

Rendőrkezen a sorozatalkövetők

Az elmúlt időszak két igen nagy horderejű felderítéséről, kellemes kötelességünk beszámolni.

"Valóban - kezdi az események ismertetését Tóth

Bálint parancsnok úr, - joggal elmondhatjuk, hogy ez úttal nem dolgoztunk hiába. Augusztus 3-án vettük őrizetbe azt a kocsorhegyi lakost, nevelt fiával együtt, akik eddig bizonyíthatóan 78 vikendházat tört fel, de ez a szám még emelkedhet, meghaladhatja a 100-at is. Lakásukon teherautónyi lopott tárgyat foglaltunk le, horgászbotokat, háztartási eszközöket, kisgépeket, és egyéb, általában a vikendházakba tárolt tárgyakat. Ugyancsak augusztus elején került látóterünkbe egy igen összetett, szintén endrődi fiatalemberekből álló baráti társaság, melyeknek egyes tagjai szoros, mások csak lazább szálakkal kötődnek ehhez a jelenlegi ismereteink szerint 12 főből álló sorozatalkövetőkhöz, akik

vállalkozó összetételben tizenegynéhány vikendházat és főleg az endrődi részen boltokat, kocsmaikat, és egyéb szórakozóhelyeket törtek fel. Volt olyan betörésük, ahol az okozott kár meghaladta a félmillió forintot! A társaság több tagja fiatalok, sajnálatos módon egy gyermekkorú (13 éves) tagja is van a bandának, és ő is több betörésben vett részt. A játékautomaták sorozatos feltörése, és kifosztása is az ő számlájukra írható, az ellenük folyó eljárás kezdete óta nem is történt ilyen, csak egy, szept. 2-án a gyomai italboltba való betörés, ahonnan dohánypárut, és a feltört játékautomatát tulajdonították el. Mint utóbb kiderült ennek két elkövetője ugyancsak a fent említett banda tagja, akiket őrizetbe vettünk, közülük egyikük előzetes letartóztatását a bíróság is elrendelte. Meg kell említeni augusztus hónapban történt szokatlan bűncselekmény-sorozatot is, melyet 4-5 egymást követő nap éjszakáján követtek el Templom- és a Bánom zugban, ahol "csak" az

éjszakára szabadban, kertben, vagy a stégen hagyott horgászbotokat szedték össze - nem lehetetlen, hogy a víz felől közelítve - az ismeretlen elkövetők, s az okozott kár igen tetemes. Szeptemberben eddig (lapzártáig) nem is volt csak két felderítetlen bűncselekményünk. Egy dohánylerakattól, rosszul lezárt ablakon akadálytalanul behatolva több mint kétmillió forint értékű cigarettát tulajdonított el eddig ismeretlen elkövető. 9-én reggelre ajtó befejtés módszerével betörték egy italboltba, ahonnan 58.000 Ft. készpénzt és néhány üveg italt vittek el. Ennyi!" fejezi be elégedetten Tóth Bálint főhadnagy, üres oldalakat pergetve az ügyeleti naplóban. Az elégedettség jogos, hiszen mint mondta, a két sikeres felderítéssel, a sorozat elkövetők kézre kerítésével reményeink szerint, mire a két ügyben a nyomozati szakasz lezárul, talán 90%-a is felderítettnek lesz tekinthető az elmúlt évben elkövetett összes betörésnek. Ehhez az arányhoz mi is csak gratulálhatunk!

Marsiné Giricz Erzsébet

VÁROSUNK, Gyomaendrőd * Megjelenik havonta. * Kiadja az Endrődiek Baráti Köre Egyesület * Felelős szerkesztő: Császár Ferenc, 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. Tel., Fax: (66) 386-323 * Szerkesztők: Bula Teréz, Császárné Gyuricza Éva, Cs. Szabó István, Hunya Ajajos, Iványi Mária, Marsiné Giricz Erzsébet, Márton Gábor, Stark László * Felelős kiadó: Vaszkó András * MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERJUM: Nytsz.: B/PHF/1495/BÉ/1995. * Készült: Pelyva házinyomda, Gyomaendrőd, Fő út 81/1

Interneten: <http://www.szikszi.hu/isk/gellert/> * E-mail: ivanyi@mail.szikszi.hu vagy ivanyi@theol.u-szeged.hu